

Müslümanın İnternet, Telefon ve Sosyal Medya Kılavuzu

Sürüm 1 – Kasım 2020

Yazarlar: Ayetsel.org, GerçeğinKitabi.

Bu kılavuz interneti güvenli kullanmak isteyen, iletişiminin mahremiyetini çiğnetmek istemeyen, özsaygısı olan kişiler için hazırlanmıştır. Hükümetlerin, büyük şirketlerin, ana akım dergilerin veya gazetelerin yayınladıkları “güvenli internet” tavsiyelerine benzemez. Onlar boş bilgiyle doludur, hedef şaşırtmaya yöneliktir, sizi kendine kul etmeye çalışanlarca hazırlanmıştır. İnternetle ilgili duymanız gereken gerçek kaygılar, gerçek riskler ve gerçek korunma yöntemleri, okurdan veya başkasından hiçbir beklentisi olmayan, üzerinde hiçbir baskı hissetmeyen, gerçekleri eğip bükmeyi gerektirecek hiçbir çıkar ilişkisi olmayan kişilerce hazırlanmış olan bu kılavuzun konusudur.

Bilgisayar, internet ve sosyal medyanın ne olup ne olmadığı bu kılavuzun konusu değildir. İşin felsefe boyutu kitabı dolduracak derinliktedir. Burada odak noktası, denizde boğulmamak için can yeleklerinin nasıl kullanılacağını anlatan hap bilgilerdir.

Metin içi bağlantılar okuyucunun konuyu anlaması için archive.org sitesi üzerinden verilmiştir. Arşivlenmiş sayfanın güncel durumunu görmek için bağlantıdaki ikinci “http”ye kadar olan bölümü silmeniz yeterlidir. Bağlantıların çoğunun İngilizce olmasının nedeni yazarların umursamazlığı değil, Türkiye’de bu konulara ilgi gösterilmemesidir. Bağlantı verilmemişse bunun nedeni konunun aratarak kolayca bulunmasıdır.

Bu kılavuz 1997’den beri interneti yoğun olarak kullanan bir amatör ile bir yazılım güvenliği uzmanı tarafından yazılmıştır. Bu kılavuz sömürülmek istemeyen, iyilik yanlısı olan herkes için geçerli doğruları içerir. Kılavuzu yararlı bulursanız Müslüman olsun olmasın olsun bütün sevdiklerinize ulaştırın, internette yayın. Eksik veya yanlış bulduğunuz noktalarda katkı sağlamanız veya tartışmanız beklenir.

İçindekiler

1. İnternet	3	1.8 İnternette Alışveriş	14
1.1 İşletim Sistemi	3	Kargoyu Teslim Alma	
Linux		Bitcoin	
Windows		Gerçek Dükkandan Alışveriş	
MacOS		1.9 Yan Konular	15
Sanal Makine		“Kullanım Koşulları”	
1.2 İnternete Bağlanma	4	E-kitap, Müzik ve Film Satın Alma	
Genel İlkeler		Zararlı Yazılımlardan Korunma	
Halka Açık Kablosuz Bağlantı		Program Kurma	
İnternet Kafe		Cloud (bulut) Hizmeti	
Evde Kablosuz Bağlantı		Noter ve Arşivleme	
Proxy (vekil) Sunucu		URL Adres Referansları	
VPN		Daha Fazla Bilgi	
1.3 Tarayıcı	6	1.10 Çocukları Koruma	18
Ayarlar		2. Cep Telefonu	19
Güvenlik Eklentileri		2.1 İşletim Sistemi	19
Tor		IOS (Apple)	
Çok Tarayıcı Kullanmak		Android (Google)	
1.4 Google	8	Windows	
Arama Sitesi		RIM (Blackberry 10’a kadar)	
Youtube		Nokia (Symbian)	
Haritalar		Diğer İşletim Sistemleri	
Gmail		Kullan-at Telefonlar	
Analytics		Güvenli Güncel İşletim Sistemleri	
Ads		2.2 Pil	20
Drive		2.3 Kamera ve Mikrofon	20
Docs		EXIF Bilgisi	
Hangout/Meet		2.4 Genel Kurallar	21
Translate		2.5 Cep Telefonsuz Yaşama Seçeneği	22
Blogspot/Blogger		3. Sosyal Medya	25
Google DNS		Öneriler/Alternatifler	32
Captcha		4. Oyun Konsolları	34
Scholar		5. Alexa, Amazon Echo, Google Home ve Benzerleri	34
Weather		6. Yeni Arabalar	34
Genel Kural		7. Büyük Resmi Görmek	35
1.5 Anlık Mesajlaşma, Sesli ve Görüntülü			
Görüşme	13		
1.6 E-posta	13		
Tek Kullanımlık E-posta			
1.7 Dosya Paylaşımı	13		
Video Paylaşımı			
P2P Programları			
Kısa Metin Paylaşımı			

1 İnternet

1.1 İşletim Sistemi

Linux

Linux, açık kaynak kodlu bir işletim sistemi çekirdeğidir. Açık kaynak kodlu olması, işletim sisteminin tüm kodlarının kullanıcı tarafından görülebilmesine olanak sağlar. Bu çekirdeğin üzerine dileyen herkes kendi işletim sistemini oluşturabilmekte, bu oluşturulan işletim sistemlerine de Linux dağıtımı adı verilmektedir. Günümüzde bu dağıtımların en bilinenleri olarak Ubuntu, Debian, Fedora, Manjaro, Mint sayılabilir. Ülkemizde geliştirilen en önemli dağıtım olan Pardus, kendi dilimizde destek alma açısından diğer dağıtımlardan önde olduğundan, başlangıç olarak iyi bir seçenek olabilir.

Günümüzde Linux dağıtımları, Windows işletim sistemine kıyasla daha güvenlidir. Bunun en önemli nedeni Linux dağıtımlarının son kullanıcıların %2'si tarafından kullanılmasıdır. Kullanım oranının bu denli düşük olması, Linux dağıtımlarını zararlı yazılım geliştiricilerinin, haberalma kuruluşlarının, dev şirketlerin öncelik sıralamasında aşağılarda tutmaktadır.

Linux hakkında bir diğer önemli konu ise henüz Microsoft, Apple, Google gibi çoktanrıci bir şirkete dönüşmemiş olmasıdır. Bu nedenle kullanıcılarını takip etmek henüz birinci önceliği değildir.

Özel mesleki programlar kullanmıyor iseniz Windows veya Apple'da yaptığınız pek çok şeyi Linux'ta yapabilirsiniz. Windows işletim sisteminde gün içerisinde sıklıkla kullandığınız uygulamaların Linux tarafındaki seçenekleri için şu [sayfayı](#)¹ inceleyebilirsiniz.

Windows

En uzak durulması gereken işletim sistemi Microsoft'un geliştirdiği kapalı kaynak kodlu Windows işletim sistemidir. Özellikle Windows 7'den sonra çıkan sürümleri, kullanıcının seçimlerini umursamayan bir yapıya bürünmüştür. Kullanıcı sayısı çok fazla olduğu için zararlı yazılımların, haberalma kuruluşlarının gözdesidir.

Microsoft'un geçmişi, diğer büyük şirketler gibi kullanıcıların bilgisi olmadan bilgi sızdırmaya yönelik suçlarla doludur. Bu suçlar arasında işletim sistemine sızılmasına olanak sağlayan arka kapılar yerleştirmek, disk şifrelemesinin çözülmesine neden olacak açıklıklar bırakmak, kullanıcının bilgisayarda yaptığı tüm hareketleri detaylı olarak kaydeden gizli yazılımlar çalıştırmak, kullanıcıları zorla veya habersizce işletim sisteminin yeni sürümünü yükletmeye çalışmak, kullanıcıların bilgisayarından izinsiz bir şekilde uygulamalar silmek ve [daha birçok şey](#) sayılabilir.

Sosyal medyada da geçerli olan bir ilkeyi asla unutmayın: Bir ürün ücretsiz dağıtılıyorsa ücreti başka yerden alınıyordur. Kapitalist, güce ve paraya tapan bir dünyada ücretsiz bir şey olmaz. Sosyal medyada, televizyonda veya Whatsapp'ta alınıp satılan ürün sizsiniz. Windows 10 ücretsiz kullanılabiliriyorsa demek ki burada ürün kullanıcıdır, kullanıcının mahrem bilgileridir. Windows 10 kullanıcı sayısı arttıkça Microsoft'un hissesi yükselir. Çünkü bu Microsoft'un ücretsiz işçilerinin sayısının artması demektir. Microsoft'un ürünlerini **ücretsiz** kullanmak bu kadar sakıncalı olabiliyorken para ödeyerek kullanmak herhalde iyi bir şey sayılamayacaktır. Bu şirketlerin sizden topladıkları bilgi karşılığında size para ödüyor olmaları gerekirdi. Korsan yazılımın caiz olup olmadığı sorusunu yanıtlarken bunları hesaba katın.

¹ <https://cutt.ly/Sg0vd7S>

Windows kullanmak zorundaysanız ve durum el veriyorsa Windows 7 sürümünü kullanmaya çalışın. Microsoft her geçen gün Windows 7 kullanıcılarını Windows 10'a geçmeleri için zorluyor fakat henüz tamamen bunu başarabilmiş değil.

Windows kullandığımızda WPD.app, Blackbird, OOSU10, W10Privacy, Privacy Repairer ve Debotnet gibi yardımcı ücretsiz uygulamalar ile Windows'un bilgilerinize erişmesini en aza indirin. Bu yazılımlar aracılığıyla ayrıca Windows'ta kurulu gelen bir yığın gereksiz uygulamadan da kurtulabilirsiniz. Son olarak Windows 10 kurmak zorunda olan okurlarımıza hatırlatalım, Windows 10'un LTSC diye isimlendirilen çok daha hafif bir sürümü de mevcut. Bu sürüm aslında günlük kullanım için tasarlanmış olmasa da deneyime dayanarak normal bir kullanıcının tüm gereksinimlerini karşıladığını belirtebiliriz.

MacOS (Apple)

Apple da Microsoft gibi ABD'nin sinsi askeri haberalma projesi olan PRISM'e [hizmet eder](#). Bilgisayarda, tablette veya telefonda yaptığınız her işi [şirkete](#) ve haberalma örgütüne [haber verir](#). Bize seçkin bir kişilikmiş gibi sunulan Steve Jobs ahlaksız bir tirandır ve Apple'ın geçmişi de tıpkı Microsoft gibi günahlarla doludur. Şirket geçmişte uygulamalarda [arka kapılar](#) bırakmak, gizlice kullanıcılarını [dinlemek](#), kullanıcı dosyalarını izni olmadan kendi sunucularına [göndermek](#) suçlarını ve çok daha [fazlasını](#) işlemiştir.

Sanal Makine

Sanal makine, bilgisayarınız içerisinde ikinci bir işletim sistemi kurup çalıştırmanıza olanak sağlar. İstisna durumlar haricinde sanal makine içerisinde çalışan işletim sistemi, bilgisayarınızın işletim sistemine erişemez. Bu durum sanal makineleri güvenliğinizden endişe ettiğiniz, örneğin internette indirdiğiniz şüpheli bir dosyayı incelemek gibi işlemler için kullanışlı bir hale getirmektedir. Bilgisayarınızda sanal makine oluşturabilmek için öncelikle bir sanal makine yazılımına bir de kuracağınız işletim sisteminin kurulum dosyasına gereksinim vardır. En çok bilinen ve son kullanıcının kullanımına uygun sanal makine yazılımları şunlardır: VirtualBox, VMware Workstation, Hyper-V. Sanal makineyi nasıl kuracağınız konusunda internette yapacağınız kısa bir aramaya bolca kılavuz bulabilirsiniz.

1.2 İnternete Bağlanma

Genel İlkeler

Bilgisayardan ve telefondan internet kullanmakla ilgili değişmeyen genel ilkeler vardır. Bunlardan en önemli ikisi asla gerçek adınızı kullanmamak ve asla görüntünüzü paylaşmamaktır. Bunun zararları ve riskleri saymakla bitmez.

İnternet sitelerinin sizinle ilgili toplayacağı bilgiler şunlardır: İşletim sistemi, işletim sistemi dili, kullandığınız tarayıcı hakkında bilgiler, ekranınızın çözünürlüğü, ziyaret ettiğiniz sayfalar, hangi sayfada ne kadar süre kaldığınız, konumunuz, zaman diliminiz, fare tıklamalarınız ve hareketleriniz, kullandığınız cihazın tipi. Aşağıda açıklayacağımız gibi, bu bilgilerin iletilmesini engellemek kullanıcının elinde.

Halka Açık Kablosuz Bağlantı

Bu tür ağların büyük çoğunluğu hem yaptığınız her şeyi gözetleyip kaydeder, hem de kim olduğunuzu öğrenmek için sizden çeşitli yollarla doğrulama yapmanızı ister. Telefon numarası aracılığıyla doğrulama yapmanızı isteyenlerden uzak durun. Özellikle bilindik mekanların

kablosuz bağlantılı internetleri üzerinden yapılan işlemler kayıt altına alınmaktadır. Nadir de olsa bazı kafelerde hiçbir doğrulamaya gerek olmadan internete bağlanabilirsiniz.

Aygıtınızla bu bağlantıları kullandığınızda şifresini kaydetmeyin veya işiniz bitince bağlantıyı listeden silin. Çünkü bir sonraki gelişinizde aygıt otomatik olarak oraya bağlanabilir ve trafiğiniz sizden habersiz olarak güvensiz bir bağlantının üzerinden geçmiş olabilir. İşyeri gibi düzenli uğradığınız yerlerde telefonun otomatik olarak bağlanmasını engellemek için otomatik bağlanma seçeneğini kapatın.

İnternet Kafe

İnternet kafeleri anonim kalmak amacıyla zorunlu durumlarda kullanabilirsiniz. Ancak internet kafeler yasa gereği kapıdan geçeni kamerayla kaydetmek ve internet erişim kütüklerini iki yıl süreyle saklamak zorundalar. Bunu bilerek, önleminizi alarak kullanın. Ödemeyi nakit yapmayı unutmayın.

Evde Kablosuz Bağlantı

Genel bir ilke olarak kablosuz bağlantılardan kaçınmanızda yarar var. Kablosuz bağlantıyla bir suç işlendiğinde bunu sizden bilmeleri olanaksız olacaktır. “Ben buraya bağlanmadım” demek başka, “benim kablosuz bağlantım, rumuzum bile yok” demek başkadır. Evinizde kablosuz bağlantı radyasyonu olmaması da iyidir. Kablosuz bağlantının sağlığa zararlı olabileceği yönünde bulgular var. Kalabalık bir bölgede kablosuz bağlantı kullanacaksanız rumuzunuzu sizi andırarak bir sözcükten seçmeyin. Hatta örneğin Motorola modem kullanıyorsanız rumuzunuz “Airties” olabilir. Evinizde kablosuz bağlantı kullanmanız gereken durumlarda, kablosuz ağınızın başkaları tarafından kullanılmasını engellemek için modeminizin ayarlarından kablosuz ağınızın WPA2 (AES) veya WPA3 güvenlik türünü kullanarak yayım yapıyor olmasına dikkat edin.

Proxy (Vekil Sunucu)

Proxy, cihazınız ile ziyaret edeceğiniz web sitesi arasına giren vekil sunucudur. VPN ile kıyaslandığında VPN gibi tüm internet trafiğinizi değil, yalnızca bir yazılımın trafiğini kendi üzerinden geçirmeye yarar.

Proxy yerine textise.net gibi sayfa içeriğini yalnızca metin olarak gösteren veya web2pdfconvert.com gibi sayfa içeriğini PDF veya JPG dosyası olarak indirmenize izin veren siteleri de kullanabilirsiniz. Bu araçları kullandığınızda sayfa sunucusu o sayfayı ziyaret ettiğinizden habersiz kalır.

VPN

VPN (Virtual Private Network - Sanal Özel Ağ), tıpkı Proxy gibi internet trafiğinizi şifreli bir şekilde uzak bir sunucunun üzerinden geçirmenize yarar. Temelde iki farklı bilgisayarınız güvenli bir şekilde birbirleriyle bağlantı kurabilmesi için tasarlanmıştır. VPN temel olarak cihazınız ve VPN sağlayıcınız arasında şifreli bir bağlantı kurarak internet trafiğinizin üçüncü kişiler tarafından izlenmesinin önüne geçilmesine yardımcı olur.

Proxy ile VPN arasındaki fark, Proxy yalnızca kendisini kullanacak olan yazılımın trafiğini kendisi üzerinden geçirirken VPN bilgisayarınızın tüm trafiğini kendisi üzerinden geçirir. Böylece bilgisayarınızda yapılan en küçük bir internet bağlantısı bile kendi IP adresinizden değil, VPN’in IP adresi üzerinden gerçekleştirilir.

VPN hizmeti almak için aslında en güvenilir yol kendi sunucunuzu kiralamaktır. Fakat bu durumda bu sunucuyu yalnızca siz kullanacağınız için takip edilmeniz kolaylaşacaktır. Çünkü satın aldığınız sunucudan çeşitli yerlere istekler gönderen yalnızca siz olacaksınız. Bunun yerine

birçok kişinin kullandığı bir VPN sunucusu kullanmak kalabalık arasında kaybolma yararını sağlayacaktır.

Burada hangi VPN şirketinin seçilmesi gerektiği sorusu ortaya çıkıyor. Öncelikle çok fazla yaygın olan, bol reklam veren şirketlerden uzak durun. Tağut'la işbirliği yapmayan bir şirketin çoğunluk tarafından bilinecek bir büyüklüğe ulaşabilmesi çok düşük bir olasılıktır. Hangi şirketin nasıl bir politika izlediğini öğrenebilmek için VPN şirketlerinin sitelerini inceleyebilirsiniz. Özellikle günlük kaydı tutmuyor olmalarına önem gösterin. Sunucularını Danimarka, Fransa, Hollanda, Norveç, Almanya, Belçika, İtalya, İspanya, İsveç gibi ülkelerde tutan şirketlerden olabildiğince uzak durun. ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda'dan kesinlikle uzan durun. Bu ülkelerin kendi aralarında kullanıcı gizliliğini yok sayacak anlaşmaları bulunmaktadır. VPN şirketini seçmek için şu adreslerden yararlanabilirsiniz: Safetydetectives.com, ssd.eff.org.

VPN'i [çalışır duruma getirdikten sonra](#) IP adresinizin gizlendiğinden emin olun. Bunun için Duckduckgo'ya *what is my ip* yazarak aratabilir, ipeak.com/full-report veya doileak.com veya ipeak.net gibi adreslerden sınaama yapabilirsiniz.

VPN kullanımının burada önerdiğimiz yöntemlerden bir farkı vardır. Bunu yalnızca güvenliği için kaygılandığını bildiğiniz, Tağut'a boyun eğmekten kaçınan kişilere tavsiye edin. Çünkü eğer herkes VPN kullanacak olursa hükümetler ve şirketler gözetleme ağlarını bunu aşacak biçimde kurmaya çalışacaklardır. Haberalma kuruluşlarının VPN şirketlerine ilgi gösterdikleri, hatta kendi VPN şirketlerini kurdukları bilinen bir gerçektir. VPN servisleri şimdilik dikkatli kullanıldığında sizi hizmet sağlayıcının ve site sahiplerinin haksızlık edici elinden koruyorlar. Ancak bunun sonsuza dek süreceğini söyleyemeyiz. Bir noktada işe yaramaz duruma gelecektir. Bunu hızlandırmamak için VPN kullananların sayısının düşük kalması gerekiyor. Yanlış anlamayın; herkese iyi gelecek bir malı piyasadan esirgemeyi savunmuyoruz. Herkesin hak etmediği ve zaten talep de etmediği bir malı değersizleştirip kirletmemeyi savunuyoruz.

Ücretsiz VPN diye bir şey olmaz, bunu unutun. Ücretsiz olduğu söylenen VPN büyük olasılıkla sizi hiç korumuyordur, hatta belki bilgilerinizi kendisi topluyordur. Trafiğinizi yönlendirmek için sunucular kullanılır ve bunun bir maliyeti vardır. Hiç kimse bu işi karşılıksız yapmaz.

Son olarak VPN üzerinden yönlendirilmiş trafiğin normalden biraz yavaş olacağını ekleyelim.

1.3 Tarayıcı

Tarayıcılar arasındaki fark, tarayıcı geliştirilirken öncelik verilen konular ve tarayıcıdan tarayıcıya değişen birkaç ek özelliktir. Bazı büyük şirketler kendi tarayıcılarını geliştirerek diğer ürünleriyle bu tarayıcıları birbirleri ile iç içe geçecek şekilde kullanıcılara sunmuştur. Örneğin Google'ın Chrome tarayıcısı, Yandex'in Yandex tarayıcısı, Microsoft'un Edge tarayıcısı bunlara örnek olarak verilebilir. Bu tarayıcılar kendi içlerinde şirketlerinin geliştirdiği kimisi kullanıcı açısından zararlı olabilecek diğer servisleri de içerdiklerinden bu tarayıcılardan uzak durulması gerekir.

Bilgisayarınızda kullanmak için Firefox, Maxthon, Brave, Vivaldi, Palemoon, Epic ve önlemini almak koşuluyla Opera gibi pek çok tarayıcı seçeneğiniz var. Her biri avantajları ve dezavantajları ile birlikte geliyor. Sözgelimi Maxthon ve Vivaldi, sayfayı resim olarak kaydetmenize izin verir. Ne yazık ki hem güvenli hem işlevsel, kusursuz bir tarayıcı yok.

Tarayıcınızı kurduktan sonra bu kılavuzdaki güvenlik ayarlarını yapın. Tarayıcı seçiminizi Firefox tabanlı bir tarayıcıdan yana yaptıysanız, [suradaki](#)² adımları uygulamayı unutmayın.

Ayarlar

Hangi tarayıcıyı kullanırsanız kullanın güvenli kipte kullanmanız tavsiye edilir. Güvenli kipe direnen ve inadına, kötülük olsun diye kimi özellikleri sunmayan siteler bulunur. Bu siteler için ayrı bir tarayıcıyı normal kipte açabilirsiniz.

Güvenli kipte kullanmadığınız tarayıcının ayarlarını tarayıcıyı kapatınca geçmişi silecek biçimde yapabilirsiniz. Bu güvenli kipte otomatik olarak yapılır. Sizi izlemek isteyen birden fazla siteyi tek oturumda kullanmanız, bu ikisinin birbirini ziyaretinizden haberdar olmasına neden olabilir. Sözgelimi bir alışveriş sitesine girdiniz, daha sonra bir gazeteye girdiniz. Gazetenin reklamları az önce incelediğiniz ürünlerle ilgili olacaktır. Bu, gazete sitesinin az önce girdiğiniz siteyi bildiği anlamına gelir. Bu yüzden bir siteden öbürüne geçerken tarayıcıyı yeniden açmanız daha iyi olabilir.

Tarayıcıların WebRTC ayarı varsa kapalı tutun. WebRTC açıksa VPN kullansanız bile site sunucusunun gerçek IP adresinizi öğrenmesine neden olabilir. Tarayıcınızda böyle bir ayar yoksa internet üzerinden WebRTC'nin durumunu gösteren bir web sitesi aracılığıyla özelliğin açık olup olmadığını sınavın. Sürekli açık ise o tarayıcıyı hiç kullanmayın veya WebRTC'yi kapatan bir eklenti kurun.

Tarayıcıların siteye “do not track” (“beni izleme”) komutu vermesini sağlayan ayarını açık tutun.

Güvenlik Eklentileri

Canvas Blocker (Firefox, Opera, Chrome): Bu eklenti site sunucusunun sizin makinenizin özelliklerini yanlış tanımasını sağlar. Böylece siteler yinelenen ziyaretlerinizde sizin “parmak izinizi” tanımazlar.

Cookie AutoDelete (Firefox, Chrome): Son yıllarda bir siteye girer girmez açılan ve altında “Anladım” veya “Kabul ediyorum” gibi düğmeler bulunan sinir bozucu pencereler çerezlerle ilgilidir. Bu siteler sözde iznimizi alırlar ama izin vermemek gibi bir seçenek sunmazlar. İşte bu eklenti, sitelerin tarayıcınızda bıraktığı çerez bilgilerini düzenli olarak siler.

uBlock Origin (Firefox, Opera, Chrome): Hemen hemen tüm reklamları, sizi takip eden servisleri engelleyen bir eklenti. Olmazsa olmaz.

HTTPS Everywhere (Firefox, Opera, Chrome): Bu eklenti web sitelerine yaptığınız ziyaretlerin HTTPS protokolü üzerinden olmasını zorunlu duruma getiriyor. HTTP ile HTTPS bağlantı arasındaki fark, ilkinde yaptığımız bağlantının şifrelenmemiş olmasıdır.

Chameleon (Firefox): Bu eklenti tarayıcı ve işletim sistemi bilgisini belirli bir zaman sonra sahtesiyle değiştirir. Chrome için bir seçenek olarak Random User Agent eklentisini kullanabilirsiniz.

Decentraleyes (Firefox, Opera, Chrome): İçerik dağıtım ağı (CDN) sitelerine yapılacak olan istekleri engeller.

Blokada (Android, iOS): Bu uygulama uBlock Origin eklentisinin Android ve iOS telefonlarındaki karşılığıdır.

² <https://cutt.ly/6g0vnKN>

Eklentilerin kimi güvenli değildir. Geçmişte yoğun kullanılan *Ghostery* eklentisi sözüm ona kullanıcının anonimliğini sağlıyor ama bilgileri kendi merkezine gönderiyor. Eklentilerin güvenli olup olmadığını kurulum sırasındaki mesajları dikkatli okuyarak veya tartışma alanlarında araştırarak öğrenebilirsiniz. Bunun için biraz İngilizce öğrenmeniz gerekebilir, yapacak bir şey yok.

Tor

Tor, gönüllü kullanıcılar tarafından ayakta tutulan ve internet trafiğinizi belirli ölçüde daha güvenli hale getiren bir projedir. Tor kullandığınızda bilgisayarınız internete rastgele seçilen en az üç farklı noktadan geçerek erişir. İlk nokta bilgisayarınızın Tor ağına girdiği noktadır. Son nokta ise kurmak istediğiniz bağlantının kurulduğu çıkış noktasıdır. Bu ikisinin arasında ise rastgele seçilen başka nokta(lar) bulunur.

Tor Browser, internette gezinirken bu Tor ağına bağlanmanızı sağlayan tarayıcıdır. Yani bu tarayıcıyı kullandığınızda bilgisayarınızın tüm internet trafiği Tor içerisinden geçmez. Yalnızca tarayıcıda bağlandığınız sitelere Tor içerisinden erişirsiniz. Tüm ağın tor üzerinden geçmesini istediğiniz durumlarda Tails (tails.boum.org) isimli Linux dağıtımını bir sanal makine aracılığıyla veya USB belleğinize kurarak kullanabilirsiniz.

Tor kullanırken güvenliğinizi bir adım daha arttırmak için Tor ağına bağlanmadan önce VPN bağlantısı yapabilirsiniz. Bu sayede Tor tarafında gerçekleşecek olası bir sızıntı sırasında gerçek IP adresiniz değil, kullandığınız VPN'in IP adresi sızacaktır.

Bu tarayıcıyla internet kullanmak biraz farklıdır. Kendine özel arama sayfaları vardır. Sitelerin içeriği farklıdır. İçeriği suçla ilintili olan konularda bolca site bulunur.

Tor ile ilgili daha fazla bilgi için [su](https://www.torproject.org/)³ adresi ziyaret edebilirsiniz.

Çok Tarayıcı Kullanmak

İletişim mahremiyetine önem verenlerdenseniz birden çok tarayıcı kullanmak isteyebilirsiniz. Böylece sitelerin hepsinde aynı profili oluşturmamış olursunuz. Sözgelimi sakıncalı ve ziyaretçileri fişlediğini bildiğiniz bir sitede bir tarayıcı, öbür sitelerde başka bir tarayıcı kullanmak isteyebilirsiniz.

1.4 Google

Larry Page ve Sergey Brin adlarında iki Yahudi tarafından kurulmuştur. Kurulduğundan beri el değiştirmemiş, satılmamış ama yüzlerce şirketi satın almıştır. Kapitalizm dinine inandırılmışlardan iseniz bir an önce uyanmaya ve din değiştirmeye bakın. Rekabet bir yalandır. Şirketlerin para için çalıştıkları yalandır. Google, Facebook gibi dev şirketlerin kuruluş ve büyüme öyküleri gerçek olamayacak kadar kusursuzdur. Bu gibiler salt şirket değil, ABD ve İsrail'in derin devletiyle bağlantıları olduğu kesinleşmiş karanlık örgütlerdir. Kanıtı, sürekli olarak yürüttükleri sansür ve gizlilik politikasıdır.

Anonim olma ve mahremiyetinizi koruma hakkınızı sinsice ve sürekli çiğnemek [Google'ın şirket politikasıdır](#). Samsung'un reklam engelleyicisini (*ad-blocker*) [engellemiştir](#). Şirket kendine karşı [eleştirileri sansürlemektedir](#). Ettiği kötülüklerin listesi [kalabalıktır](#).

³ <https://cutt.ly/rg0vUhJ>

Öyle görünüyor ki şirketin eskiden kullandığı “*don't be evil*” (kötü/şeytan olma) sloganı kinayeli bir şaka olarak seçilmiştir. Egemen oldukları kalabalıkları yüzlerine bakarak açık açık aşağılamak bu insanlara özel bir zevk verir.

Google, şeytanlıklarının her biri için kendince bir savunma öne sürebilir. Bunların hiçbir önemi yoktur. Şeytan işlerini güzel göstermiştir. Şirketlerin gizliliği çiğnemek için öne sürdükleri gerekçe olan ticaret (para), asıl tehlikeli olan [politik](#) güdülenmelerini gizlemek için öne sürdükleri bir perdedir.

Aşağıdaki hizmetlerin her biri, şirketin internetin [bütünü](#)nü gözetlemek için geliştirdiği bahanelerdir. Öne alınmazsa bu gözetleme zamanla denetlemeye, sınırlamaya ve mutlak egemenliğe dönüşecektir. Aşağıda sıralanmış alternatiflere [nomoregoogle.com](#), [googlewatchdog.com](#) gibi sitelerden de ulaşabilirsiniz.

Arama Sitesi

Google, attığımız her adımı izler ve [sonsuz](#) dek [kaydeder](#). Google istisnasız bütün aramaları şirket politikasına (şirket *dinine*) göre [sansürler](#). Bu durum sayısız [habere](#) konu [olmuştur](#). Hükümetlerle de [işbirliği](#) yapmaktan geri [durmaz](#). Fikri mülkiyet haklarını haksız ve yasadışı sansüre [bahane](#) yapar. Politik anlamda kesin olarak taraftır ve ideolojisini kullanıcılarına [sinsice](#) aşlar. Sizin internetteki hareketleriniz ile [kredi kartıyla](#) yaptığınız alışverişleri [karşılaştırır](#). Kredi kartı kullanmamak için bir neden daha.

Bütün sansür yetmiyormuş gibi, sizi tanıdığı zaman arama sonuçlarını sizin tıklama istatistiğinize göre özelleştirir. Böylece bir süre sonra sürekli benzer sonuçlar almaya başlarsınız. Buna “balon etkisi” deniyor. Çünkü site size özel bir balon (*filter bubble*) örüyor ve artık bu balonun dışındaki internet içeriğine arama yoluyla ulaşamıyorsunuz.

Bir arama sitesinin tekelleşmesi internetin başına gelebilecek en kötü şeylerdendir. Arama sitesinin çalışması için zorunlu olan robot yazılımlar bütün internetin dizinini çıkartmaktadır. Bu bilginin nasıl kullanılacağı konusundaki olasılıklar sınırsız gibidir. Sözelimi yapay zeka bu yazıdaki Google karşıtlığını ayırt edecek ve bu siteyi potansiyel sakıncalı siteler listesine ekleyecektir. Bu yalnızca şirketin yürüttüğü karmaşık algoritmaların basit bir açıklamasıdır.

Saydığımız ve yer darlığından sayamadığımız sakıncalardan dolayı aşağıdaki alternatifleri öneriyoruz.

Startpage: Google’ın sonuçlarının hemen hemen aynısını Google’ın gözetlemesi olmaksızın ve kendi reklamlarıyla getiriyor. Görsel araması zayıftır.

Duckduckgo: Aradığınız sonuca sizi ulaştırma bakımından Google’la karşılaştırılabilir bir düzeyde. Ancak temkinli kullanmakta yarar var. Birincisi, bu site Amazon’un sunucularını kullanıyor. Amazon, mahremiyete saygı duymayan ve müşterilerini sömüren ahlaksız bir şirkettir. Bu yüzden sizin arama verilerini sakladığını varsaymalısınız. İkincisi, Duckduckgo’nun sahibi bir Yahudidir.

Yandex: Rusya’nın ulusal arama sitesi. Rusya, internette ABD saldırganlığını fark edip önlem alan, ulusal egemenliğini sağlamaya çalışan iki büyük ulustan biridir. Kendi Facebook’u var, kendi Google’ı var. Yandex’in Google’dan daha güvenli olduğu kesin. En azından bilgilerinizin ABD yerine Rusya’da saklanması yeğdir. Öte yandan Analytics, Ads, Google+ gibi “hizmetlerle” virüs gibi bütün interneti sarıp sarmalamadığı için Yandex’te yaptığımız aramalar internet gezinti bilgilerinizle eşleştirilemeyecektir. Yandex yalnızca arama ve harita gibi temel hizmetlerden bilgi topluyorken Google, en ilgisiz sitelerdeki ziyaretinizin bilgisini toplayabiliyor. Türkiye bunlardan habersiz aymazlarca yönetildiği için kamu kurumlarının siteleri bile Google’ın oltalarıyla ağzına

kadar doludur. Bu ancak küçük ada ülkelerinde, en sefil üçüncü dünya ülkelerinde görülebilecek bir sorumsuzluktur.

Diğer arama siteleri: Qwant.com gibi farklı sonuçlar getiren genel amaçlı arama siteleri veya boardreader.com gibi özelleşmiş arama sitelerini deneyebilir, kullanabilirsiniz. Görselleri tersinden aramak için Yandex, Pexels, Unsplash gibi alternatifleri araştırıp kullanabilirsiniz. Arayanlar için seçenek var. Yeter ki Google'dan uzak durmayı bir alışkanlık edinin. Büyük arama sitelerinin size getirdiği sonuçlar internetin yüzde birine bile erişmediğini aklınızdan çıkarmayın. Bu yüzde bir çoğunlukla büyük şirketlerin vitrinlerinden oluşur.

Youtube

Çocuklara yönelik videolarda bile türlü rezillğe göz yuman şirket, kendi değer yargılarına göre işaretlediği içeriği yapay zekayla saptayıp video daha yüklenir yüklenmez [sansürler](#). Videoyu yayına alıp arama sonuçlarında göstermemek de izlediği bir yöntemdir. Ancak videoyu yükleyen bu durumdan haberdar edilmez. Dev şirketler devletlerden “şeffaflık” isterken bunu kendilerine yakıştıramazlar. Sözgelimi ana sayfada ve sağ yanda önerilen videoların nasıl seçildiği gizlidir. Basında genelde yalnızca fikri mülkiyetle ilgili yasadışı sansürler [haber edilir](#) ancak politik sansür daha [sinsi](#) ve [tehlikelidir](#). Örneğin 11 Eylül'deki İsrail parmağını açıklayan Missing Links ve Yahudi soykırımını yalanını açıklayan One Third Of The Holocaust belgeselleri sayısız kez silinmiştir.

Bugünlerde Youtube'da içinde “corona” sözcüğü geçen videoların altında bağlandığınız ülkenin sağlık bakanlığına gönderen bir Google bağlantısı otomatik olarak ekleniyor. Youtube virüsten söz eden amatör videoları şiddetli olarak sansürlüyor ve reklam parası da ödemiyor. Şirket kendince bu konuyu tabu veya yasak bellemiş, ona göre davranıyor. Yarın bir gün hangi konuyu “duyarlı” sayıp sansürleyeceğini ancak kestirebiliriz. Büyük bir terör eylemi, felaket, darbe, savaş gibi olağanüstü bir olayın yaşandığını düşünün. Tam bilgiye gerek duyduğunuz anda Google sizin doğru ve yaşamsal bilgiye ulaşmanızı elindeki bütün kanallarla engelleyebilir. Çıkarına uygun olduğunda engelleyecektir de.

Milyonlarca izleyicisi olan ve Youtube'un binlerce dolarlık reklam göstermesini sağlamış kanallar, sırf içlerinde beş altı saniyelik müzik parçaları barındırdığı gerekçesiyle beş kuruş alamıyorlar ve reklam parası olduğu gibi müzik yapımcısına aktarılıyor. Şirketin videolarda kullanılan sövgü sözcüklerini veya kan görüntülerini bahane ederek reklam parasını kesmesi de cabası. Demek ki kanal sahibine destek olma düşüncesiyle reklamları izlemek iyi bir fikir değil. En iyi olasılıkla paranın çoğunu şirket kendine saklıyor. Reklamları engelleyen tarayıcı eklentileri kullanmanız daha olumlu olacaktır. Kimi eski tarayıcılar reklamları gösteremediği için yararlı olabilir. Örneğin Brave 1.7 ve önceki sürümlerde reklamlar teknik bir hatadan dolayı görünmüyor. Veya Firefox'un eski sürümlerinde reklam videoları hata veriyor. Veya tarayıcıda bir kez geri-ileri yaptığınızda reklamı atıyor ve doğrudan videoya geçiyor.

Tam anonimlik için tarayıcınızda Javascript'i kapatmak isteyebilirsiniz. Ancak bu durumda Youtube çalışmayacaktır. Yalnızca Youtube izlemek için ayrı bir tarayıcı kullanma yoluna gidebilirsiniz.

Youtube videolarını viewpure.com benzeri video gömme sitelerini veya Duckduckgo.com arama sayfasını kullanarak izlerseniz reklamları ve dikkat dağıtıp zaman kaybettiren önerileri görmezsiniz.

Haritalar

O anda nerede bulunduğunuzu, neyle ilgilendiğinizi, ne satın aldığınızı, kimle görüştüğünüzü kaydetmek için sunulan “hizmettir”. Hele telefonunuza kurduysanız kullanmadığınız

zamanlardaki yolculuklarınızı bile kaydedebilir. Google Earth'ten söz etmeye bile gerek yok, kendisi program kılığında dev bir virüstür.

Bilgisayarınızda kullanmak için en güvenli alternatif Openstreetmap.org. Bunun yanında Wikimapia.org, mapy.cz, Turksat haritalar gibi casusluk amacı gütmeyen, hatta kimi zaman daha ayrıntılı bilgi veren alternatifler var. Yol tarifi (navigasyon) amacıyla Yandex Haritalar daha güvenlidir. Eğer yapabiliyorsanız Tomtom, Garmin gibi ikinci el navigasyon aygıtlarını ucuza alıp arabanızda kullanmak da bir seçenek olabilir. Hatta arabanızda kentinizin basılı bir haritasını bulundurun. Eğer basılmıyorsa talep edin. Yol bulma uygulamaları nedeniyle genç kuşağın harita okuyamaz hale geldiğini fark ediyor musunuz?

Bir internet siteniz varsa ve sözgelimi işletmenizin adresini müşterinize haritada göstermek istiyorsanız Google kullanmayın. Çünkü bunu yaptığınızda sizi ziyaret eden habersiz kullanıcıyı Google'ın gözetlemesi altına sokmuş oluyorsunuz. Bunun yerine [Leaflet](#) gibi güvenli alternatifler kullanın veya haritayı resim olarak koyun.

Gmail

Gmail, en başından beri kitlesel haber alma amacıyla geliştirilmiş bir e-posta "[hizmetidir](#)". Bu ve benzeri büyük servisler insanlığın iyiliği için bedavaya çalışıyor değildirler. Gmail'in yazılımları size gelen ve başkasına gönderdiğiniz her e-postanın içeriğini okur ve tasnif eder. Parayla satın alması zor olan inanılmaz boyutlardaki bu bilgiyi Google'a ve hepsi de Tağut'a çalışan işbirlikçilerine sağlar.

Analytics

Bir internet siteniz varsa ücretsiz sunulan Google Analytics hizmetini kullanmak isteyebilirsiniz. Ama bunu yaptığınızda hem kendi bilgilerinizi, hem de ziyaretçilerin bilgilerini Tağut'a veriyorsunuz yani insanlara kötülük ediyorsunuz. Güvenli alternatiflerini kullanmanız gerekir.

Eğer kullanıcıysanız ve ziyaret ettiğiniz siteyi (ve dolayısıyla sizi) Google'ın izleyip izlemediğini bilmek istiyorsanız tarayıcınızın menüsünde (çoğunlukla sağ tık) "kaynak kodunu göster" düğmesine tıklayın. Açılan sayfada "Google Analytics" sözcükleri geçiyor ise o sitede yaptıklarınız izleniyor. İkinci bir sınaama olarak tarayıcının geliştirici seçenekleri penceresini açar, F5 ile sayfayı yeniler ve geliştirici penceresinde bulunan "Network" sekmesinin altında yüklenen dosyalarda Google'ın analiz için kullandığı gtag.js, analytics.js veya ga.js dosyalarının görünüp görünmediğine bakabilirsiniz.

Yandex'in Metrica adlı betiği de aynı izlemeyi yapar ama Türkiye'de kullanımını enderdir.

Ads

Google'ın kolayca kurulabilen yaygın reklam hizmetidir. Kolaylık her şeyin şeytanıdır ya, sitesinden para kazanmak veya masrafını çıkarmak isteyenlerin en çok kullandıkları reklam sağlayıcıdır. Analytics için geçerli olanlar bunun için de geçerlidir. Google'dan bağımsız alternatifleri kullanılmalıdır.

Drive

Google'ın dosya yükleme ve paylaşma sitesidir. Ücretsiz alternatifler varken neden kullanıldığını anlamak güçtür. OneDrive, Dropbox, iCloud'dan da uzak durun.

Docs

Attığınız her adımı izleyip kaydetmeye yeminli bir şirketle iş dosyalarınızı veya kişisel dosyalarınızı paylaşmayın. Microsoft Office Online'ı da kullanmayın. Onlyoffice gibi alternatifleri kullanın.

Hangouts/Meet

Gerçek zamanlı yazışma ve konuşma uygulamaları. Yaptığınız her toplantıda yanınıza Google'ı da oturtur, dinlemesini ve not almasını sağlamış olursunuz. TeamViewer veya [Calyx](#) gibi gibi ne Google, ne Microsoft'la ilgisi olan ücretli alternatifleri kullanın.

Translate

Bütün hizmetler için geçerli olan bunun için de geçerlidir. Sizin ne okuduğunuzu, neyle ilgilendiğinizi öğrenmek için vardır. Yandex çeviri, free-translator.com gibi alternatifleri kullanın.

Blogspot/Blogger

Google'a ait blog sitesidir. Wordpress kullanabilirsiniz. Medium tavsiye edilmez.

Google DNS

DNS sunucusu, bizi adres satırına yazdığımız adrese karşılık gelen IP numarasına, yani site sunucusuna yönlendirir. Demek ki Google DNS kullanınca bizim bütün tarama bilgilerimizi elde [ediyor](#). Burası tartışılabilir ama VPN kullanmıyorsanız internet sağlayıcının DNS sunucusunu kullanmanızın daha iyi olduğunu düşünüyoruz. VPN kullanıyorsanız zaten sorun yok.

reCaptcha ("Ben robot değilim")

Bir internet siteniz varsa Google'ın gözetleme amacıyla kullandığı, hani şu otomobil, bisiklet veya yangın hidrantı resimlerini seçtiğiniz reCaptcha hizmetini kullanmayın, kullandırtmayın. Bunu kullanan sitelere Google'ın ziyaretinizi kaydettiğini bilerek temkinli girin.

Scholar

Bilimsel yayın arama sitesidir. Researchgate, Arxiv.org gibi alternatifleri kullanın. Makalenin yazarını veya adını veya DOI numarasını biliyorsanız zaten kullanmanıza gerek yok; herhangi bir arama sitesinden veya Sci-hub sitesinden ulaşabilirsiniz.

Weather

Darksky.net gibi alternatifleri kullanın. Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün sayfasını zorunlu olmadıkça kullanmayın, sayfa kodunda Google var. Evet, koskoca hükümetimiz sanki aciz bir son kullanıcıymış gibi Google kullanıyor!

Genel Kural

Burada anılmayan veya burada alternatif olarak sunulan ürün, hizmet veya şirketler içinde Google'ın yatırım yaptığı, hissesini aldığı varsa bunlar da Google'ın birer gözetleme kulesi durumuna gelmiş demektir. Böyle bir durumda çaresiz hissedip teslim olmamız gerekmez. Allah'ın yeryüzü genişidir.

1.5 Anlık Mesajlaşma, Sesli ve Görüntülü Görüşme

Popüler olanın kuşkulu olması durumu sanal dünyada da geçerlidir. Günümüzde sosyal medya platformları üzerinden kişisel rızamız dahilinde mahrem bilgilerimizi paylaşıyoruz. Kişisel rızamız dahilinde paylaşıyoruz çünkü tüm platformlar sizden alınan verilerin işleneceğine dair maddeleri halihazırda bizim okuyamayacağımız kadar uzun sözleşmelerine ekliyorlar. Günümüzde çok kullanılan Whatsapp, Line, Viber, WeChat uygulamaları kişi mahremiyetini değişen ölçülerde ihlal eder. Skype programı Microsoft'a aittir. Sizi [dinler](#) ve [bilgi toplar](#). Bu bilgiyi politik amaçlarla (ticari değil!) aleyhinize [kullanır](#). Zoom programı bütün bilgilerinizi toplar ve Facebook'a [iletir](#). Kullanmak zorunda kalırsanız yüzünüzü göstermeyin; yüz tanıma yazılımı çalıştırıyor. Dersleri Zoom'dan yapan okul ve üniversiteleri, duruşmaları Zoom'dan yapan adliyeleri mahkemeye verin. Kınayın, direnin. Bu kepezeliğe seyirci kalma seçeneğimiz yoktur. Ayrıca düşünün; ihtiyaç sesli ve görüntülü haberleşmek ise onca ücretsiz uygulama varken neden her kurum ve şirket önceden sözleşmiş gibi Zoom kullanıyor?

Burada yine kullanıcı sayısı uygulama seçimi için belirleyici olmalı. Telefonunuzda Whatsapp yerine Threema kullanabilirsiniz. Skype, Viber, WeChat gibi uygulamalar yerine çok benzer işler gören Pidgin, Jami, Torchat, Mumble, Chatsecure, Psi kullanabilirsiniz. Signal, Telegram, Wire ve Hike ne iyi, ne kötü, ikisinin arasındaki gri alanda kalıyor. Telefonlar arasında bunların hiç birini kullanmama seçeneğini unutmayın. Sonuçta elinizde bir **telefon** tutuyorsunuz.

1.6 E-posta

Birinci kural; asla telefon numarasıyla onaylama yapmak isteyen e-posta sunucularını kullanmayın. İkinci kural; adreste asla gerçek adınızı kullanmayın. Üçüncü kural; Google, Hotmail veya [Yahoo](#) gibi casus hizmetler yerine Protonmail, GMX, Tutanota, Riseup, Mynet (Türkiye) gibi ücretsiz veya Fastmail, Kolabnow gibi ücretli alternatifler kullanın. Sunucunun veya şirketin Türkiye'de olmaması fazladan bir gizlilik katmanı sağlar.

Tek Kullanımlık E-Posta Hizmet Sağlayıcıları

Temp-mail.org, Guerillamail.com, 10minutemail.net gibi siteler e-posta almak ve göndermek için geçici adresler sağlar. İletişim bilgilerinizi vermek istemediğiniz önemsiz sitelere üyelik amacıyla veya aynı adresi ikinci kez kullanmanızı gerektirmeyecek amaçlar için kullanabilirsiniz.

1.7 Dosya Paylaşımı

Wetransfer, Ulozto, Mediafire, Mega.nz, Archive.org gibi güvenli pek çok site vardır. Burada dikkat etmeniz gereken yine aynı genel ilkedir. Yani Google-Apple-Microsoft [seytan üçgeninden](#) uzak durmak ve kimliğinizi belli etmeden dosya yükleme ve indirme olanağı olmasıdır.

Video Paylaşımı

Youtube kullanmamak en temizidir. Ama Youtube'a video yüklemeniz gerekiyorsa anonim IP ve anonim kimlikle kayıt olun. Kayıt için telefon numarası isterse yapacağınız bir şey yok, kullanmayın. Amacınız yalnızca izlemekse kesinlikle kullanıcı girişi yapmadan izleyin. Giriş yapmadığınızda hakkınızda topladığı bilgi, giriş yaptığınızda topladığı bilgiden daha azdır. Bir kanalınız ve videolarınız olsun istiyorsanız Bitchute gibi güvenli ve kullanıcıyı daha serbest bırakan alternatifleri kullanın.

P2P Programları

Tarayıcı ve merkezi sunucu kullanmadan, kullanıcıların birbirlerine doğrudan bağlanıp dosya paylaşabildikleri programlardır. Ortalama internet kullanıcısının bilgi düzeyinin azalmasına ve kolaycı alışkanlıklar geliştirmesine paralel olarak son yıllarda gözden düşmektedir. Bugünlerde en bilinen ve yaygın örneği Soulseek'tir. Yine p2p çalışma mantığıyla içeriğe tarayıcıda erişilen Zeronet ağında sitelerin IP adresleri bulunmaz. Bu sitelerin sansürlenmesi veya kapatılması olanaksızdır. Bu paylaşım ağlarının bir seçenek olarak yaşaması için yeterli ilgiyi görmesi gerekir. Bu tür paylaşım ağları anonimliği korurken sansürlenmiş veya ender kitaplara ve sanat yapıtlarına erişim olanağı sağladığı için değerlidir. Ancak basın yalnızca korsana odaklanarak bunları kötü gösterir.

Kısa Metin Paylaşımı

E-posta veya SMS kullanmaksızın salt metin paylaşmak isterseniz Opaste.com gibi sitecikleri kullanabilirsiniz. Daha sonra bu metni silebilir, içeriği yolladığınız ileti içinde doğrudan yer almadığından fazladan bir mahremiyet ve güvenlik katmanına sahip olursunuz.

1.8 İnternette Alışveriş

Tüketici olarak alışveriş yapıyorsanız kimlik numaranızı vermeyin. Yasalara göre zorunlu değildir.

Tekelleşme her zaman kötüdür. Zor durumda değilseniz Amazon, Gittigidiyor, n11, Trendyol, Hepsiburada gibi büyüklerden alışveriş etmeyin. Ne arasanız bulacağınız dev siteler yerine ürüne göre özelleşmiş satıcılara yönelin. AVM yerine pasajları kullanmak gibi, özelleşmiş küçük satıcıları kullanmak artık değerini daha çok kişiye bölünmesine yol açar. Yemeksepeti'nden söylemek yerine doğrudan lokantayı arayın. Zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapacak alışkanlıklar edinmeyin. Rantın yasaklanıp zekatın buyurulmasının ardındaki püf noktası, artık değerini tabana yayılması ve adil bölüşülmesidir.

Kargoyu Teslim Alma

Kargocunun elinde internet bağlantılı aygıt yok ise gerçek kimlik numaranızı vermeyin. Bağlantılı aygıtla kimlik numarasının hakikiliğini denetleyen kargo şirketlerini seçmeyin. Kargocunun sizden kimlik numarası istemesi yüzde yüz aptalca bir uygulamadır ve güvenlikle hiçbir ilgisi yoktur. Bu, gönderiyi yanlış kişinin almasını engellemez. Güvenli teslim için kargocunun yapması gereken sizin kimlik kartınıza bakması ve imza almasıdır, bu durumda gönderiyi yanlış kişi alamaz. Bunun dışındaki bütün yollar ya budalaca ya da kötü niyetlidir. Teslim koşullarını belirleyen yasa ve yönetmelikleri çıkaranlar da kargo şirketleri kadar bu budalalığın ve kötü niyetin sorumlusudur. Bu uygarlığın akıllı ve mantıklı kişilerce yönetildiği hurafesinden artık kurtulun.

Bitcoin

Bitcoin, tektanrıcıyla çoktanrıcıyı ayıran bir turnusol kağıdına benzer. Çoktanrıcılar rant kapısı olur mu acaba diye bakarlar. Tektanrıcılar ise kimi insanların talep ettiği bankadan özgür bir para aktarma yöntemi olabilir mi acaba diye bakarlar. Bitcoin ile ödeme kabul eden bir satıcı var ise bunu öbürlerine yeğleyin. Sözgelimi VPN şirketine gerçek IP'nizden bağlanmadıysanız, gerçek adınızı bildirmediyse, ödemeyi de Bitcoin ile yaptıysanız yüzde yüz anonimliğe eriştiniz demektir. Polis veya şirket sunucuları ve muhasebe kayıtlarını incelese bile sizin izinize rastlamayacaktır.

Gerçek Dükkandan Alışveriş

Özellikle zincir satıcılar ve süpermarketler sizin adınızı, kimlik numaranızı, telefonunuzu isterler. Üçünü de uydurun. Dayanıklı tüketim mallarının garantisinden yararlanabilmek için gerçek adınızı vermeniz gerekmez. Gerçeğini vermeniz konusunda diretirlerse önce tezgahı şikayet edin. Bu satıcının bir kuralıysa o satıcıyı derhal yasaklılar listenize ekleyin ve çevrenizdeki tektanrıcuları durumdan haberdar edin. Yalnızca nakit kullanın. Üç kuruş indirimde secde ederek üyelik kartları kullanmayın çünkü tıpkı kredi kartlarında olduğu gibi sizin ne zaman, nereden, ne satın aldığınız bilgisi sonsuza dek kaydedilebilir. Temassız kredi kartını kullanmak şöyle dursun, banka gönderdiğinde almayın. Bunların hangi mesafeden okunabileceği belli olmadığı için güvenli değildir. Çalınma durumunda şifresiz ve imzasız kullanılabilirdiği için de güvenli değildir. Size temassız kart dayatan banka şerefsizdir, derhal ilişkinizi sonlandırın. Gerçi bankaların hepsi şerefsizdir, onları yaşamınızdan olabildiğince çıkarın.

1.9 Yan Konular

“Kullanım Koşulları”

İndirdiğiniz ücretli veya ücretsiz yazılımları kurarken karşınıza çıkan çoğu zaman okunamayacak kadar uzun metindir. Bu metnin içinde sizin mahremiyetinizi çiğneyeceği açıkça yazıyor olabilir. Örneğin Apple ürünlerinin kitap gibi olan sözleşmelerinde şirketin sizin her bilginizi sınır tanımadan kullanacağı yazmaktadır. Bu sözleşmeler yenilendiğinde hangi maddeyi değiştirdiklerini kasıtlı olarak söylemezler. Çünkü hemen her zaman koşulları ağırlaştırırlar ama kullanıcıların uyumasını ve her türlü haksızlığa razı olmalarını isterler. Bu duruma karşı [uyanık](#) olun.

E-kitap, Müzik ve Film Satın Alma

İnternette dijital kopya satın almamaya çalışın. Satın aldığınız e-kitap ve müzikteki DRM koruması, para ödediğiniz halde sizin ürüne sahip olmanızı engeller. Satın aldığınız e-kitaptaki ve müzikteki DRM'nin yazılımlar yardımıyla kolayca kaldırılabilirdiğine emin olun. DRM'yi kaldırın ve dosyaları öyle saklayın.

Para ödeyerek “*streaming*” (gerçek zamanlı gösterimli) film satın almak akıllıca bir şey değildir. Dahası, bunlar ve Spotify, Pandora gibi uygulamalar birer satın alma işlemi değildir. Kiralama da değildir. Ne olduğu belli değildir, yasalarla düzenlenmemiş tuhaf bir ticarettir. Ama haksız bir alışveriş ve bir sömürü olduğu [kesindir](#).

E-kitap okuyucu kullanacaksanız kesinlikle Kindle [almayın](#) ve Amazon [kullanmayın](#).

Zararlı Yazılımlardan Korunma

Bilgisayarınızda veya telefonunuzda anti-virüs kullanmanız tavsiye edilmez. Bu yazılımların kendisi güvenli değildir. Bu yazılımlar, zararlı yazılımların kullandığı yöntemlerin aynılarını kullanırlar. Tıpkı zararlı yazılımlar gibi bilgisayarınıza ve cebinize zarar verirler. Sürekli bilgi toplarlar, makineyi yavaşlatırlar ve yazılım arızalarına neden olabilirler. İndirdiğiniz dosyaları Virustotal veya Jotti sitelerinden taratabilirsiniz. Trendmicro gibi şirketler bir program kurmaksızın bilgisayarınızı taramanıza izin veriyor. Bunların püf noktası temizleme işlemlerinin kısıtlı olmasıdır.

Bir diğer sorun bu anti-virüs yazılımlarının kısıtlı bir koruma sağlamasıdır. Anti-virüs yazılımları daha önce hiç karşılaşmadıkları zararlı yazılımları tanıyamazlar ve yakalayamazlar. Büyük oranda yalnızca daha önce bilinen, anti-virüs firmasının elinde örneği bulunan zararlı yazılımları

yakalayabilirler. Bu nedenle anti-virüslerin bilinen zararlı yazılımlara karşı koruma sağlıyor oluşu doğru olsa da, bilgisayarınızı zararlı yazılımlardan tümüyle koruyabilecekleri, anti-virüs şirketlerinin ürünlerini satabilmek için uydurdukları bir yalandır. İşin aslı, bu firmalar son yıllarda on yıllar boyunca denedikleri ve yatırım yaptıkların çalışmanın sonuçsuz olduğunu görmeye başlamış, parayı kullanıcılardan topladıkları bilgileri satmakla elde etmeye veya kullanıcıları sürekli bir korku içerisinde tutacak haberler yayıp kendi ürünlerini aldirmaya çalışmaya yönelmişlerdir. Örnekleri internette bulunabilir.

Zararlı yazılımlardan korunmanın en etkili ilacı bilinçli bir kullanıcı olmaktır. Bilinçli bir kullanıcının bilgisayarına zararlı bir yazılımın bulaşma olasılığı, istisna durumlar hariç oldukça düşüktür. Bilinçli bir kullanıcı olabilmek için çok basit kuralları alışkanlık haline getirmek yeterlidir.

Bunların ilki internette indirdiğiniz hiçbir dosyaya güvenmemektir. Zararlı yazılımlar çoğunlukla ya e-posta üzerinden gönderilen dosyalardan ya da çeşitli dosya indirme sitelerinden, forumlardan bilgisayarınıza ulaşmaktadır. Bu nedenle kaynağına güvenmediğiniz dosyaları kendi bilgisayarınızda açmadan önce sınamak olası bir zararlı yazılım saldırısından korunmanız için önemlidir. Bu sınama için sanal makine kullanmak etkili bir yöntemdir.

Zararlı yazılımların sıkça kullandığı fakat kolayca fark edip korunabileceğiniz bir tuzak dosya uzantısını sahtesiyle değiştirmektir. Örneğin gelen bir e-postada ek olarak "fatura.pdf" adında bir dosya olduğunu düşünelim. Aslında bu dosyanın tam adı "fatura.pdf.exe" olmasına rağmen, yani gerçekte çalıştırılabilir bir uygulama olmasına rağmen, indirdiğinizde size "fatura.pdf" gibi, yani bir belge gibi gözükmektedir. Çünkü Windows, öntanımlı ayarlarda Dosya uzantılarını her zaman görmek için Dosya Gezini ayar penceresinden "Bilinen dosya türleri için uzantıları gizle" seçeneğini devre dışı bırakın.

Virüsün bir diğer ilacı yedeklemedir. Dosya arşivinizi sık sık yedekleyin. Bunun için yedekleme yazılımları kullanmanıza gerek yok. En iyi yedekleme, klonlama yazılımlarıyla diskinizin tam bir kopyasını çıkarmaktır. Yoğun olarak kullanacağınız yeni bir bilgisayar aldığınızda yapacağınız ilk iş bir yedek disk satın alıp programlarınızın ve arşivinizin yüklenmiş olduğu temiz diskinizin bir kopyasını çıkarmaktır. Duruma göre bu yedeğinizi üç ayda bir, yılda bir gibi aralıklarla tazellersiniz.

Program Kurma

İndirdiğiniz veya fiziksel olarak edindiğiniz bir programı kurarken karşınıza gelen pencerelerde programın kurulması dışında hiçbir seçeneği işaretlemeyin. Sözgelimi programın yanı sıra bir tarayıcı eklentisi kurmak istiyor olabilir. Veya sizin bilgilerinizi merkeze göndermek, böylece "programı geliştirmek" istiyor olabilir. Herkesin iyiliği için bu seçeneklerin hiç birini kabul etmeyin.

Cloud (bulut) Hizmeti

Bulut hizmeti evde bilgisayarınızda yaptığınız her şeyi evinizden uzaktaki sunucularda yapmanıza olanak veren hizmetlerin genel adıdır. Örneğin sakladığınız yedek dosyalarınızı, odadaki çekmecenize değil de çeşitli şirketlerin dünyanın diğer ucundaki çekmecelerinde sakladığınızı düşünün. Bu tür hizmetlerin sağladıkları tam olarak budur. Dosyalarınız başka bir bilgisayarda saklandığı için söz konusu bilgisayarın güvenliğinin riske girmesi durumunda sizin dosyalarınız da riske girecektir. Bu [risk](#) şirket [dışından](#) ya da şirket [içinden](#) gelebilir.

Noter ve Arşivleme

Bir internet sitesinin içeriğini hukuki amaçlar dışında herhangi bir amaç için belgelemek, tanık tutmak istediğinizde bunu yapmanın yolları var. icanprove.de sitesinde tarayıcı içinde tarayıcı açarak, klavye ve fare komutlarını da ekleyerek bir sitenin içeriğine tanık bir belge oluşturabilirsiniz. [Archive.org](https://archive.org) sitesinde bir sayfanın kopyasını alabilir veya yayından kaldırılmış olan bir sayfanın kaydedilmiş kopyalarını görebilirsiniz. Sözelimi iletişimin gizliliği konusunda pek çok tavsiye içeren ama yayından kalkan [su](https://su4)⁴ sayfa korunmuştur. [Archive.is](https://archive.is) ve [Time Travel](https://time-travel.com) siteleri de aynı işi görür. Bu sitelerin bir başka avantajı, arşivlenmiş sayfayı açtığımızda orijinal içerik üreticisinin sizin ziyaret bilginizi alamamasıdır. Hukuki amaçla noter tanıklığına gerek duyarsanız bunu öncelikle Noterler Birliği'nin sayfasından yapmanız gerekir.

URL Adres Referansları (internet adresi paylaşma)

Kimi metinde Amazon gibi alışveriş sitelerine verilen mavi renkli bağlantıların üzerine imleci tuttuğunuzda bağlantının "ref=" ifadesini içerdiğini görürsünüz. Bu ifadeyi ve sonrasını sildiğinizde de aynı sayfaya gidersiniz. URL adresine eklenen bu kısım, sitenin sizi oraya yönlendiren sitenin veya kişinin referansı ile gittiğiniz bilgisini toplaması içindir. Facebook'ta paylaşılan ve ticari olmayan bağlantılar da bu "ref=" bölümünü içerebilir. Kimi zaman adres ".php?u=" ile başlar. Bunu silemezsiniz. Youtube gibi kimi sitede ise imleci bağlantının üstünde tuttuğunuzda gerçek adres gözükür ama tıkladığınızda yine aracıyı içeren sayfaya yönlendirilirsiniz. Bu durumlarda bu bilgi aktarmayı önlemek için görünen gerçek adresi boyayıp, kopyalayıp yeni sekmede açmalısınız. Kimi zaman bu URL'ler kısaltılmış olarak konur, bunları da açmadan içeriğini görme olanağı [vardır](https://vardir). Uğraşmak istemiyorsanız dert etmeyin, görece önemsiz bir konudur. Anonimliği ihlal ettiği için bilmeniz yarar var.

E-nabız

Sağlık Bakanlığı'nın sözde yaşamı kolaylaştırmak için sunduğu hizmet. Hasta, yaptırdığı hastane testlerini, randevularını, tedavilerini internette şifreyle giriş yaparak izleyebiliyor. Şifre almanızı tavsiye etmiyoruz. [Nüfus Genel Müdürlüğü](https://nufus.gov.tr), [Emniyet](https://emniyet.gov.tr) gibi birçok kamu kurumunun bilgi işlem birimleri kayırmacayla işbaşına getirilen sorumsuz kişilerce yönetiliyor. Bu yüzden genel olarak E-devlet'i ve E-nabız'ı güvenilir bulmuyoruz. Sistemin arka planda nasıl çalıştığını bilmiyoruz ama şifre almadığımız ve sistemi kullanmadığımız durumda bilgilerinizin istemediğiniz kişilerin eline geçmesi görece düşük bir olasılık. Sızma gibi bir şey olmasa bile hükümet, interneti ve telefonu bahane ederek yüz yüze hizmet veren birimlerini kapatmayı tasarlıyor. Sopaya razı etmek için önce havucu gösteriyor. Özgürlüğüne düşkün olanlar, yüz yüze hizmet almak ve yazılı iletişim kurabilmek seçeneğinin korunmasını isteyenler kolaylık kılığında gelen bu tuzaklardan uzak durmalı.

Daha Fazla Bilgi

Güvenli bilgisayar ve internet kullanımıyla ilgili daha fazla bilgiyi ve yardımcı araçları [su](https://su5)⁵, [su](https://su6)⁶, [su](https://su7)⁷ sayfalarda derli toplu bulabilirsiniz.

⁴ <https://cutt.ly/yg0vN5c>

⁵ <https://cutt.ly/gg0nyYH>

⁶ <https://cutt.ly/3g0nshv>

⁷ <https://cutt.ly/Jg0ngU9>

1.10 Çocukları Koruma

Çocuğun telefonda veya internette hangi yaşta neleri yapabileceği bu kılavuzun konusu değildir. Bu konuda verilecek tavsiyeler çocuk yetiştirme konusunun temeliyle ilgilidir. Bu, çoktan halletmiş olmanız gereken ahlaki bir konudur. Çocuğunuza şeker yedirmemeniz gerektiği söylendiğinde “görüp istiyor, yapamıyoruz” diyenlerdenseniz veya “çocuğa televizyon izletmeyin” denildiğinde “biz ne izleyeceğiz” diye soranlardansanız veya sırf sizi rahatsız etmesin diye çocuğunuzun eline bir telefon, tablet veya bilgisayar verip onlarla ne yaptığını umursamayanlardansanız çocuğunuzu internetin zararlı içeriğinden koruyamayacaksınız, bunu bilin. Yok, ilk bakışta radikal ve dramatik görünen çözümler arayabilen, özveri gösterebilen, çocuğunu seven ana-babalardansanız yapabileceğiniz şeyler var.

Çocuğunuzun bilgisayarda kısıtlı kullanıcı olmasını sağlayabilirsiniz. Siz yönetici olur, çocuğunuza kısıtlı haklara sahip başka bir kullanıcı verirsiniz. Bu, bilgisayara çocuğun etkinliklerini izleyip kaydedecek olan yazılımları yüklemenize olanak sağlar. İnternet filtre yazılımları gibi. Çocuğunuz komşuyla iyi geçiniyor ise komşunun kablosuz şifresini kullanarak sizin sınırlamanızı aşmak isteyebilir. Bunu önlemek için kablolu bağlantı kullanmanız gerekir.

Kullanıcının bütün klavye kullanımını kaydeden tuşdinler (*keylogger*) yazılımları kullanabilirsiniz. En basit yöntem olarak *hosts* dosyasında değişiklik yapmayı öğrenerek çocuğunuzun istemediğiniz sitelere girmesini önleyebilirsiniz. İnternet üzerinde yapacağınız kısa bir araştırma ile ebeveyn denetim uygulamalarına ulaşabilirsiniz. Bu uygulamalar aracılığıyla çocuğunuzun hangi saatlerde ve kaç saat bilgisayar kullanabileceğini belirleyebilirsiniz.

İlgili bölümde sözünü ettiğimiz telefon işletim sistemleri, sorumsuz kullanımlarda karşılaşacağınız sorunları artıracığı için çocuğunuza Android veya Apple dışında işletim sistemleri tavsiye ederiz. Ama bunlardan birini kullanıyorsa mSpy gibi telefonun bütün etkinliğini izleyip kaydedecek uygulamalar kurmanız gerekebilir.

Bu noktaya kadar sözünü ettiğimiz internette anonim kalma ilkesini anladıysanız ve bundan böyle anonim kalmaya karar verdiyseniz aklınıza şu soru gelecektir: Bugüne dek verdiğim açıklar ve çiğnettiğim mahremiyetim ne olacak? Öyle ya, hizmet sağlayıcılar, telefon şirketleri, siteler ve arama motorları sizin bugüne dek açık kimliğinizle yaptıklarınızı kaydetti. Bundan sonra anonim olarak yaptıklarınızın profilini bu eski kayıtla karşılaştırıp eşleştirmeleri olanaksız olmasa da yakın bir olasılık değildir. Öyleyse bugüne dek gerçek adınızla kullandığınız e-posta adreslerinizi değiştirmenizde yarar var.

Çocuklarınız internet kullanmaya yeni başlayacakları için böyle bir durumda kalmak zorunda değiller. Doğrusunu öğrenmeleri için sizin yaptığınız hataları yapmaları gerekmiyor. En başından temiz başlarlar ve ilkelere uyarlıysa şirketlerin ve öbür kullanıcıların kendileriyle ilgili toplayabilecekleri bilgi çok sınırlı kalacaktır. Onlara internette asla gerçek adlarını ve görüntülerini kullanmamayı öğretin. Bu konuda dikkatli olmak istiyorsanız çocuğunuza iki veya üç ad verin. Böylece arkadaşlarına dört addan seçtikleri ikisini verebilir, rehberlere o iki adla kaydedilirler. Tam adları hiçbir yere kaydedilmemiş olur.

2 Cep Telefonu

2.1 İşletim Sistemi

iOS (Apple)

Apple için yukarıda söylediklerimiz cep telefonu işletim sistemi olan iOS için de geçerlidir. Üstelik cep telefonu bilgisayara kıyasla daha fazla yüz göz olduğumuz bir alet olduğu için daha da dikkat etmek gerekiyor. Biz yine de kanıt olması için Apple'ın iOS aracılığıyla gerçekleştirdiği birkaç günahı sayalım. Bu suçlar arasında görüşme kayıtlarınızı [çalmak](#), istemediği uygulamaları sizden izin almadan [silmek](#), sizi gizlice [dinlemek](#) ve sizi istediğiniz işletim sistemi sürümünü kullanmaktan [alıkoymak](#) ve çok daha [fazlası](#) sayılabilir. Politikacıların Tağut'a kulluk etmediği ve adaletle yönettiği bir dünyada kuşkusuz böyle rezillikler olmazdı.

Android (Google)

Bu şirket için söylediklerimiz ve buraya sığdıramadığımız sayısız [sakınca](#), bu işletim sisteminden uzak durmanız için yeterli [nedendir](#). Örnek vermek gerekirse CIA adındaki uygulama bu iki işletim sisteminin kullanıcı mahremiyetini çiğnemenin ötesinde bir zararı olduğunun kanıtıdır. Bir numarayı aratıyorsunuz, başka telefonların rehberlerinde arıyor ve size o numaranın nasıl kaydedilmiş olduğunun bilgisini getiriyor. Yani Android veya Apple kullanmayan, hatta cep telefonu olmayan bir kişinin adıyla telefon numarasına bu şirketler arkadaşlarının rehberlerinden ulaşabiliyor. Android veya Apple telefonunuza arkadaşınızı gerçek adıyla kaydettiğinizde onun mahremini kendi elinizde tekel şirketlere, hükümetlere veya kötü niyetli herkese vermiş oluyorsunuz. Yalnızca kendinize değil, herkese zarar veriyorsunuz.

Andığımız sakıncalar telefonunuzda Google Play'in kurulu olması durumunda bir kat daha [artıyor](#).

Windows

İlgili bölümde Windows için söylediğimiz bütün sakıncaları ve cebinizde çalışacağı için yüksek olasılıkla daha fazlasını barındırdığı için uzak durulması gereken işletim sistemidir.

RIM (Blackberry 10'a kadar)

Blackberry işletim sistemi bireysel iletişim mahremiyetini koruması bakımından en başarılı işletim sistemiydi ancak şirketin iflas etmesi nedeniyle dünya bu seçeneği yitirdi. Blackberry 10 işletim sistemi, belli bir sürüme dek Android uygulamalarının kurulmasına izin vermesi ama Google'a karşı kullanıcı mahremiyetini koruması ile öncelerden ayrılır. Bu işletim sistemi Q10, Z10 ve Z30'dan sonraki telefonlarda kullanılmamış, şirket Android tekeline teslim olmuştur.

Nokia (Symbian)

Merkezi gözetlemeye karşı genel olarak güvenlidir. Ancak Finlandiyalı şirket, küresel tekellerce uzun süre önce batmaya zorlandığı için dünya bu seçeneği yitirdi. Whatsapp, Facebook, Instagram, Tiktok, Skype gibi gözetleme uygulamalarını yayınlayan şirketler bu eski işletim sistemlerinde kullanılamasın ve kullanıcı yeni işletim sistemlerine geçmek zorunda kalsın diye sık sık güncellenmektedir.

Diğer İşletim Sistemleri

Genellikle eski telefonlarda ve bugün satılan bazı ucuz telefonlarda bulunur. Uygulama indirip kuramazsınız, aygıtı bilgisayar niyetine kullanmazsınız ama telefon olarak kullanabilir ve mahremiyetinizi koruyabilirsiniz.

Kullan-at Telefonlar

Bu telefonlar kişiye kayıtlı olmadığı için, yani numara hiç kimsenin üzerine kayıtlı olmadığı için mutlak anlamda iletişim mahremiyetini korur. Yani çarşıdaki kartlı telefonu telefon kartıyla kullanmaktan bir farkı yoktur. Bu telefonların çoğu ülkede satılmıyor olması tüketicinin bu hizmeti talep etmediğini gösterir. Yurtdışından getirmek işe yaramayacaktır çünkü Türkiye'deki sistem bu telefonları desteklemiyor. Zengini ve yoksulluyla Türk tüketicisi her türlü gözetlemeye teslim olmuştur.

Güvenli Güncel İşletim Sistemleri

Sailfish adında yalnızca kurumsal olarak satılan bağımsız bir işletim sistemi bulunuyor. Pure marka telefonlarda Android alternatifi kendi işletim sistemi bulunuyor. [Replicant](#), Lineage ve Graphene işletim sistemleri Android tabanlı olmakla birlikte Google'ın gözetlemesinden arındırılmıştır. Android uygulamalara gerek duymuyorsanız Tails, QubesOS gibi Linux tabanlı işletim sistemlerini deneyebilirsiniz. Bu [alternatiflere](#) Türkiye'de hiç ilgi gösterilmemesi, sözde Müslüman olduğu düşünülen bu halkın temiz yaşamak için ne denli az çaba gösterdiğini ortaya koyuyor.

2.2 Pil

Eski telefonların pilleri çıkarılabiliyordu. Android ve Apple başta olmak üzere yeni telefonların pilleri lehimli geliyor. Hatta arka kapağı zarar vermeden söküp alınamayan telefonlar bile var. Kapitalizm hakkındaki en büyük yanlışlardan biri şirketlerin para için çalıştığıdır. Kimse para için çalışmaz. Yoksullar geçim için, zenginler ise güç için çalışırlar. Para için çalışanlar yalnızca şaşkın budalalardır, zaten kazandıkları parayı ne yapacaklarını bilemezler. Telefon üreticilerinin müşteriyi pahalı orijinal pil satmak veya yeni telefon almaya zorlamak için pilleri lehimlediğini söylemek bir yanılgıdır. Amaçları daha çok para kazanmak değil, kullanıcıya egemen olmaktır. Pili çıkaramadığınız güncel model bir telefonun kapalı olduğundan asla emin olamazsınız. Masaüstü bilgisayarınız ağ kablosu üzerinden gelen komutla uzaktan çalıştırabiliyorsa, telefonunuz neden uzaktan açılmasın, neden sizden habersiz iş yapmasın? Kapitalizmde belli bir düzeyin üstüne çıkıldığında artık rekabet olmaz, eşgüdüm ve tekelleşme olur.

Ordu binalarında ve haberalma örgütlerinde toplantı salonlarının girişinde bazen anahtarlı kutular bulunur. Gizli toplantılara girerken subaylar cep telefonlarının pilini çıkarır ve bu kutuya bırakırlar. Böylece çifte güvenlik sağlarlar. Toplantı dışında gizli konuları konuşacaklarında da telefonun pilini çıkarır, öyle konuşurlar. Artık pilleri çıkaramıyorlar. Bu yüzden telefonu uzağa bir yere götürmek zorundalar. Bunu her zaman yapamıyorlar veya üşeniyorlar. Telefonların işletim sistemi basbayağı ulusal güvenlik sorunudur. ABD, İsrail, Rusya ve Çin dışında bunun farkına varabilmiş politikacıların ve subayların azlığı, uygar dünyanın ne kadar aptallaştığının kanıtıdır.

2.3 Kamera ve Mikrofon

Günümüzde cep telefonları öncelikle kullanıcısı hakkında bilgi toplayan, bunun yanı sıra birilerini aramasına da izin veren aygıtlardır. Eski telefonların kameraları kapaklıydı. O zamanlar işletim sistemleri de kullanıcının buyruğuna aykırı davranmak üzere tasarlanmıyordu. Öyle bile olsa, kapağı kapattığınızda kameranın çalışması fiziksel olarak engellenmişti. Bugün Android, Apple ve Windows telefonlarda hatta bilgisayarlarda kamerayı fiziksel olarak [kapatamadığınız](#) gibi, [çalışmadığını](#) düşündüğünüz anlarda bile kamera çalışıyor [olabilir](#).

İşlemcinin güçlü olması bunun farkına varmanızı engeller. Eski telefonlarda işlemcinin gücü sınırlı olduğu için kamera arka planda çalıştığı için aygıt yavaşladığı için bunu sezebiliyordunuz. Bugün arkalı önlü birçok [kamera](#) olması, telefonun bilgi toplamasını kolaylaştırıyor. Bunun yanında şifre yerine sözüm ona kolaylık olarak sunulan yüz tanıma sistemi kullanmak, telefonunuzda yapabileceğiniz en [aptalca](#) işlerden biridir. Örnek vermek gerekirse Pure marka telefonların kamerası ve mikrofonu donanım düzeyinde bir düğmeyle kapatılabilir. Bu markanın yayılmaması ve Türkiye'ye ithal edilmemesi, tüketicinin nasıl zombileştiğinin yaşayan kanıtıdır.

Sokakta “izinsiz” görüntü almanın yasallığı ve meşruluğu tartışılmakla birlikte Türkiye’de yasadışı sayılıyor. Telefonların kameralarının ve mikrofonlarının kullanıcıdan habersiz kayıt yapabiliyor oldukları gerçeğini anımsayınca bu yasağın anlamsızlığı ortaya çıkıyor.

EXIF Bilgisi

Metadata	GPS	Metadata	TIFF
Open in Maps App		Date Time	2014:03:05 12:44:16
Get Directions		Make	Apple
Show Map		Model	iPhone 5s
View Photo Location		Resolution Unit	2
Altitude	30.42424242424243	Software	Snapseed 1.6.1.0
Altitude Ref	0	XResolution	72
Date Stamp	2014:03:05	YResolution	72
Latitude	33.03279166666667		
Latitude Ref	N		
Longitude	117.29036666666667		
Longitude Ref	W		
Time Stamp	20:44:15		

Telefonla veya makineyle çektiğiniz fotoğraflarda aygıt, yer, zaman gibi bilgiler kaydedilir. Bu bilgiler fotoğraf karesinde görünmez. Ama örneğin bilgisayarınızda dosya özelliklerine baktığınızda fotoğrafı çektiğiniz yeri ve zamanı görürsünüz. Fotoğrafları Instagram’a yüklediğinizde, arkadaşınıza yolladığınızda bu bilgileri Facebook, Google başta olmak üzere telefonunuzda uygulaması çalışan bir sürü şirkete göndermiş oluyorsunuz. Bu bilgiler yıllar içinde birike birike öyle bir zaman gelecek ki yeryüzünde herhangi birinin yaşam öyküsü bu şirketlerin çekmesinde hazır bulunacak. Bu insanlar Matrix filminde

görülen pillerden veya yünü kırkılan, sütü sağılan ve eti yenen koyunlardan olacaklar.

Yapabileceğiniz şeylerden biri, aygıtınızda varsa EXIF bilgisi kaydetmeme ayarını etkinleştirmektir. Bir başka çözüm fotoğraf işleyen programlardan [biriyle](#) EXIF bilgisini silmektir. Bir başka çözüm fotoğrafı açıp ekran görüntüsü alıp yeni bir fotoğrafa yapıştırmak olabilir. Ama bu üçüncü yöntemde aygıtınızın yeni kaydettiğiniz fotoğrafa yeni EXIF bilgisi yazmadığından emin olun.

2.4 Genel Kurallar

Cep telefonları yol bulma (*navigasyon*) uydularına benzer mantıkla, en yakın üç baz istasyonuna ulaşan sinyal güçlerine göre yaklaşık olarak konumlandırılıyorlar. Hizmet sağlayıcı şirket her bir abonesinin hangi dakikada nerede bulunduğu bilgisini yasal olarak kaydetmek zorundadır. Bu nedenle konum bilginizin sisteme gizli kalmasını istediğiniz süreler içinde telefonunuzu kapalı tutmanız gerekir. Pili çıkarılmayan telefonlar için bunun istisnası olacağını varsayabiliriz.

Çünkü pilin sabitlenmesindeki amaç kullanıcıdan habersiz olarak ve belli etmeden çalıştırılabilme olanağını sağlamaktır. Yukarıda sözünü ettiğimiz arka kapıları anımsayın.

Telefondan internete giriyorsanız konum bilginiz internet bilginizle eşleştirilir ve burada örneklediğimiz yöntemlerle omzunuzdaki melek gibi yaptığınız her iş kaydedilir. İlişkileriniz, hastalıklarınız, utançlarınız, düşleriniz, üzüntü ve sevinçleriniz, aklınıza ne geliyorsa. Telefonunuz Apple-Google-Microsoft şeytan üçlüsünden birine aitse durum daha da ağırdır. Bu üçlüden uzak durmak iyi yönde bir adım, telefondan internete girmemek daha iyi bir adımdır. Bilgisayarda denetimi elinize alma olanağınız daha geniştir ve ilgi alanlarınız konum bilginizle eşleştirilemez.

Bu üçlüden birini kullanıyorsanız ideal olarak rehberinize insanları gerçek/tam adlarıyla kaydetmemelisiniz. Bu telefonlar sürekli dinlemededir, o yüzden dostlarınızla söyleşirken çantanıza sokun veya uzaklaştırın veya mikrofonunu fiziksel olarak kapatın. Dışarıda fotoğraf çekerken tanımadığınız kişilerin yüzlerini almamaya dikkat edin. Önden görünen yüzleri kapatmadan paylaştığımızda o kişinin mahrem bilgilerinden birini (hangi anda nerede bulunduğu bilgisini) o bilgiye hakkı olmayan şirketlere ve hükümetlere göndermiş oluyorsunuz. Bunlar cebinizde taşıdığınız düşmanınızı kullanma ahlaki ve görgüsüdür; uymadığınızda çevrenize kötülük etmiş olursunuz.

Telefon ve sosyal medyayla ilgili daha fazla öneri için [su](#)⁸ sayfaya bakabilirsiniz.

2.5 Cep Telefonsuz Yaşama Seçeneği

Bu da iyi yönde atılacak üçüncü ve en büyük adımdır. Güvenli cep telefonu kullanmak isteyen için az da olsa seçenek vardır. Yakın gelecekte bu seçenekler ortadan kalkabilir. Bu durumda telefonu bir çağrı cihazı gibi kullanmak bir ara çözüm olabilir. Yani telefonu günde bir veya iki kez açıp kimler aramış diye bakabilir ve geri arayabilirsiniz. Veya yalnızca bir arama yapacağınızda açabilirsiniz. Veya bir son model, bir de Nokia 1100 gibi iki cep telefonu kullanır, birini yalnızca burada bildirilen sakıncalı kimi uygulamayı ve işi yürütmek için ara sıra açarsınız, öbürünü de normal telefon olarak kullanırsınız. Böylece bir telefonunuzu izleyen Google veya öbür şirketler, öbür telefonunuzdaki rehberinize ve öbür bilgilerinize ulaşamayacaktır.

Kullanmamak da göze almamız gereken bir çözüm olabilir. Bayağı olanı, konforlu olanı seçtikçe kalıcı olandan, mutlu ve esen olandan uzaklaşırız. Bu seçimi yaparken yanılmayın. Her iyilikte bir kötülük, her kolaylıkta bir şeytan gizlidir. Alışveriş yaparken “bu ürün bu para eder mi” diye düşünüyorsanız, “bu rahatlığın karşısında bu bedel ödenir mi” diye de sormalısınız.

1984 romanı bugünlerde çok okunuyor. Kuran’ın “bakarlar ama görmezler”, “dinlerler ama duymazlar” demesini anımsatan bir durum. Çünkü romanda Büyük Birader, aygıtları kullanarak herkesi gözetliyor, mahremiyet diye bir şey bırakmıyor, böylece düşünceyi bütünüyle yok ediyor. Bu kurgunun yaşama geçirilmiş biçimi cep telefonlarıdır. Üstelik bu gözetlemenin parasını da kullanıcılar ödemektedir. İnsanlar romanı kurgu sanarak okuyorlar, sonra da romanda betimlenen kula kulluk düzenini inşa eden tuğlaları koymayı sürdürüyorlar. Hemen hiç biri, elinde tuttuğu aygıtlarla romanda okuduğu Büyük Birader düzenini kendi oluşturduğunun ayırdına varamıyor, hiçbir tepki veremiyor. “Şeylerin interneti” (*internet of things*) gibi tasarımlarla bu gözetleme ağı daha da genişlediğinde ve tektanrıcılar için yaşam alanı daha da daraldığında bunun sorumlusu bu kişiler olacak, bedel ödeyerek direnmeyi seçenler değil. Cep

⁸ <https://cutt.ly/Qg0buyF>

telefonsuz yaşamaya katlanamayacağını düşünenler, *hicret* etmeleri gerektiği kendilerine belli olduğunda buna nasıl katlanacaklar?

Sizden önce gelip geçenlerin başına gelenler, sizin de başınıza gelmeden, cennete girebileceğinizi mi sandınız?... 2:214

Koyun Olmanın Maliyeti

Merkezi hükümet ve belediyeler sözde kolaylık bahanesiyle yurttaşlara cep telefonu kullanmayı yavaş yavaş zorunlu kılıyorlar. Vergi dairesinde, tapuda, okulda, üniversitede, belediyede veya herhangi bir kamu kurumunda cep telefonunuz, üstelik yalnızca Android veya Apple cep telefonunuz yoksa işleriniz daha eziyetli yürüyor. Hatta kimi zaman hiç yürümüyor. Bu da kimsenin umurunda olmuyor çünkü siz “akıllı” telefon kullanmayan soyu tükenmek üzere olan dinozorlardan birisiniz. Bu durum çoktanrıci toplumun Android ve Apple’ı etkin olarak dayatmasından, zorlamasından başka bir şey değildir. Başka kilit konumda olanlar olmak üzere bu rezilliğe direnmek her Müslümanın borcudur.

Hükümetlerin salgın bahanesiyle cep telefonlarını nasıl birer gözetleme kulesine, birer MOBESE kamerasına çevirdikleri görüldü. Sözde virüs taşıyıcısı bir kişi, sözde virüs taşımayan kişilere yaklaştığında hepsinin birden cep telefonuna uyarı (aslında tehdit) mesajları gelebiliyor. En başta Google olmak üzere haberleşme şirketleri de buna çanak tuttular ve yardım ettiler. Bu, durumun ciddiliğine hâlâ uyanmamış olanlar için son uyarıdır. Şirketler ve onlarla iç içe olmuş hükümetler sizin özgürlüğünüzü ve onurunuzu yok etmek için ellerinden geleni kullanıyorlar ve kullanacaklar.

Salgın bahanesiyle “uzaktan eğitim” için yoksul zengin ayırt etmeden, seçme olanağı sunmadan her yurttaşın hızlı internet bağlantısı sahibi olmayı zorunlu kıldılar. Benim internetim yok diyecek olana hiç utanmadan “kaydını dondur” diyerek sözleşmelerini bozdular. Üstelik sözde eğitim için her öğrenciyi ABD haberalma örgütleriyle ve Facebook’la [işbirliği](#) yapan Zoom uygulamasını kullanmak zorunda bırakarak gerçek birer Firavun oldular.

İnterneti güvenli kullanmak isteyen özsaygısı olan yurttaşları engellemek için VPN şirketlerinin internet sitelerine erişimi engellediler.

Kendini Müslüman sanan kimileri öyle acınacak durumdalar ki, tehlike durumunda bile *salâti* kısaltarak sürdürmeyi buyuran 4:101-103 ayetlerine karşı geldiler ve *salâti* saydıkları etkinlik olan namazı salgın için önlem olarak sürdürmek yerine camileri bütünüyle kapattılar.

Hükümetlerin ve Türk hükümetinin, çok uluslu şirketlerin ve Türk şirketlerinin ettikleri zulüm üzerine zulümdür. Bunlara destek olanlar, direnmeden boyun eğenler de onlarla birlikte ellerini kirlettiklerini bilsinler. Allah’ın güzel yaşayalım diye sağladığı olanakları yaşamı kendilerine ve suçsuz başkalarına zehir etmek için kullananlardan bunun hesabı sorulacaktır.

Allah, örnek veriyor: Hiçbir şeye gücü yetmeyen, başkasının yönetimindeki bir kul; verdiğimiz güzel bir geçimi hem gizli hem de açık olarak yardımlaşmak amacıyla paylaşan birisiyle aynı olur mu? Allah’a övgüler olsun! Hayır, onların çoğu bilmez. 16:75

Ey inanca çağırılanlar! “Bizi davar gibi gütl!” demeyin; “Bizimle ilgilen!” deyin ve kulak verin. Nankörlük edenler için acı bir ceza vardır. 2:104

Bir toplumu yıkıma uğratmayı dilediğimizde ellerine güç geçirmiş olanlarını yönetici yaparız; orada bozgunculukyaparlar. Artık verilen söz gerçekleşir; sonunda orasını yer le bir ederiz. 17:16

Nuh dedi ki: "Efendim! Aslında onlar bana karşı geldiler. Malları ve çocukları kendi yitkilerini çoğaltmaktan başka şeye yaramayan kimselere uydular! 71:21

Biz bu şekilde her kentte/her medeniyette kodamanları, o kent ve medeniyetin suçluları yaptık ki, orada oyunlar tezgahlayıp tuzaklar kursunlar... 6:123

Böylece [Firavun] toplumunu şapşal yerine koydu; bu yüzden ona boyun eğdiler. Aslında onlar yoldan çıkmış bir toplumdur. 43:54

Ve tümü Allah'ın karşısına çıkacaktır. Gücsüz olanlar büyüklük taslayanlara şöyle diyecekler: "Aslında size uymuştuk. Şimdi Allah'ın cezasını bir parça bizden uzaklaştırabilir misiniz?" Diyecekler ki: "Allah bizi doğru yola erdirtseydi kesinlikle biz de sizi doğru yola erdirtirdik... 14:21

Gücsüz olanlar büyüklük taslayanlara şöyle derler: "Hayır! Gece gündüz düzenbazlık yaparak Allah'a nankörlük etmemize ve ona ortaklar koşmamıza yönlendiriyordunuz!" Cezayı görünce de pişmanlığı içlerinde duyacaklardır. Çünkü nankörlük edenlerin boyunlarına halkalar geçireceğiz. Yaptıklarından başka bir şeyle mi cezalandırılacaklardı? 34:33

Derler ki: "Efendimiz! Aslında başımızdakilere ve büyüklerimize uyduk; bizi yoldan çıkardılar!" 33:67

İşte Ad böyleydi. Efendilerinin ayetlerini inkar ettiler; onun elçilerine karşı geldiler ve her inatçı zorbanın buyruğuna uydular. 11:59

De ki: "O, üstünüzden veya ayaklarınızın altından ceza göndermeye veya sizi ayrılıklar biçiminde birbirinize düşürüp, bir bölümünüzün gücünü, diğerlerinize tattırmaya Gücü Yetendir!" Ayetlerimizi onlara nasıl açıklıyoruz bak; belki anlarlar diye. 6:65

"Efendimiz! Bizi yoldan çıkarırlar işte bunlardı. Onlara ateşle iki kat ceza ver!" Der ki: "Her biriniz için iki kat ceza vardır; fakat siz bilmezsiniz!" 7:38

Birbirlerine dönerek soracaklar. Şöyle derler: "Bize sağdan yaklaştınız!" "Hayır!" diyecekler; "Aslında inanmıyordunuz! Üzerinizde zorlayıcı bir gücümüz yoktu! Hayır! Siz azıtmış bir toplumdunuz! Efendimizin üzerimizdeki sözü gerçekleşti; kesinlikle tadacağız! Sizi azdırdık. Çünkü biz de azıtmıştık! Artık o gün cezalarını paylaşacaklar. 37:27-33

3 “Sosyal Medya”

Yukarıdaki başlıklarda sözü edilen [güvenlik](#) ve [gizlilik sakıncalarının](#) ve [sansür](#) sorunlarının hepsi sosyal medya için [fazlasıyla](#) geçerlidir. Bu yüzden ayrıca açıklama yapılmayacaktır. Sosyal medyanın zararı ve tehlikesi teknik kapsama sınırlı olmayıp psikoloji ve ahlak kapsamında incelenmelidir.

Sosyal medya kullanıcıda hiçbir konuya odaklanamama, hiçbir şeyi enine boyuna düşünememe arızası oluşturur.

İnsanların dikkati, tıpkı hava, su, toprak gibi ortak bir maldır. Ürünlerimizin hammaddesidir. Haber basını, reklamlar ve deniz dalgası gibi sürekli üstümüze gelen eğlence ürünleri toplumun bu ortak malından hakkı olmayarak yer. Bununla kalmaz, düşünme biçimimizi ve duygusal durumumuzu ölçsüzce biçimlendirir. Sosyal medya dediğimiz şey, teker teker sıradan insanların kendilerine yönelmiş bu saldırıyı kendi elleriyle besleyip güçlendirmesidir.

Sosyal medyada herkes birkaç cümleyle konuşur. Bu gerçekçi değildir. Gerçek yaşamda bir arkadaşınızla görüşeceğiniz zaman uzun uzun konuşursunuz. İş arkadaşınızla işleri ayrıntısıyla tartışırsınız. Zaten öncesi vardır, her seferinde kaldığınız yerden devam edersiniz. Tanıdığınız kişilerle her gün defalarca, üstelik olmadık zamanlarda yeniden bir araya gelip bir iki kelime söyleyip ayrılmazsınız, böyle bir ilişki yoktur. Hiç kimse yanınıza gelip Suriye’de şu olmuş, şöyle bir aygıt icat edilmiş, falanca ünlü şunu demiş, kedi yavrusuna bak ne komik deyip hemen ardından kaçmaz; böyle bir ilişki yoktur. Konuştuklarımız sözlerini harf sayısına göre veya saniyeye göre sınırlamazlar. Konuşacağınız insanları kapıda sıraya sokup ardından kapıyı açıp “herkesin on saniyesi var, sözünü bitiren hemen gitsin” demezsiniz ama sosyal medyada tam olarak bunu yapıyorsunuz. Herkes sırası gelince en ilgisiz bir şey söylüyor, sonra arkasını dönüp gidiyor. Bu yapay ve zorlama sınırlamalar, sizi hiçbir şey üzerinde birkaç saniyeden fazla düşünmemeye zorlar. İdeolojiler, öğretiler ve fikir akımları yerini içi boş sloganlara, *Sübhaneye* benzeri anlamı bilinmeden papağan gibi yinelenip duran ezberlere bırakır. Çünkü bundan fazlası için gerekli olan dikkat sermayesi tüketilmiştir. Böyle bir ortamda ne demokrasi olur, ne felsefe, ne uygarlık, ne kültür, ne *din*.

Kısacası, aptal olursunuz. Hem de su katılmamışından. Diplomanız öyle söylüyor bile olsa doktor, mühendis, avukat, öğretmen, bilimadamı olamazsınız. Olabiliyor görünmenizin tek nedeni çevrenizdekilerin de sizin gibi “sosyal medya” kullanıcısı olup ortalamayı düşürmeleridir.

Onlar ayakta dururken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar. Ve göklerin ve yeryüzünün yaratılışını düşünürler: “Efendimiz! Bunları boşunayaratmadın. Sen tüm yakıştırmalardan ayrıksın. Artık ateş cezasından bizi koru!” 3:191

Kullanıcıda hiçbir sorunu ciddiye almama alışkanlığı oluşturur.

Her gün kapınızda sabah akşam sıra oluyorlar, birer cümle söyleyip gidiyorlar. Kiminin elinde bir kedi yavrusu, yalnızca gösterip gidiyor. Bazılarından sıkılıyorsunuz. Zihninizin bilgi işleme kapasitesini çok aşan bir hızla konu değişiyor. Bir süre sonra artık bu kişilerden biri “evim yanıyor, koş” dese veya “karın seni aldatıyor” dese veya “haftaya savaş çıkacak” dese belki farkına bile varamayacaksınız. Farkına vardığınızda ne yapacağınızı bilemeyeceksiniz. Çünkü o

kişilerle kurduğunuz ilişki bir süredir böyle olduğu için, yani onlarla gerçek bir iletişim kurmadığınız için aralarında ciddi olanları cıvık olanlardan, sizi sevenleri sizden nefret edenlerden, doğru konuşanları saçmalayanlardan ayıramayacaksınız. Sahip olduklarınız avucunuzun içinden kayıp giderken siz kaydırmayı sürdüreceksiniz.

“Yakıcı ateşe sizi sürükleyen nedir?” “Oyalananlarla birlikte oyalanır giderdik!” 74:42,45

...Onları ve atalarını öylesine geçindirdin ki öğretiyi unuttular ve yıkıma uğrayacak bir toplum oldular!” 25:18

Öğretiyi unuttuklarında, verilenlerle sevinip şımarıncaya değin her şeyin kapılarını onların üzerine açtık. Onları ansızın yakaladığımızda artık tüm umutlarını yitirdiler. 6:44

Yakarış yerlerinde süslenin... 7:31 - Bugünkü karşılığı takım elbise gibi temiz ve saygın giyim ve saygın dekorasyondur. Düzgünce döşenmiş bir salonda, düzgünce giyinmiş biçimde düzgünce oturmanın dersi dinleyenler üzerindeki olumlu etkisi, bilinç düzeyinde olduğu kadar bilinçaltı düzeyde de işler. Kuran, özellikle yüz yüze iletişimde oluşan bu etkiden yararlanmamızı istiyor. Bu etkiyi internette, hele sosyal medyada oluşturmak olanaksıza yakındır.

“Sosyal medya” niceliği öne çıkarır, niteliği gözden düşürür.

Sosyal medya, çokluğun kovalandığı yerdir. Şebekenin doğası gereği, içerik üreten bir kişi bir anda binlerce kişi tarafından okunmaya ve dinlenmeye başlayabilir. Bin kitabı zor satmış bir yazar, kendisini milyonlara konuşurken bulabilir. Düşünceyi yazarak yaymanın zor olduğu ama “sosyal medyanın avantajlarını” kullanarak bu zorluğu aşacağını düşünür. Oysa aldanır çünkü kitap okurunun ve okuma eyleminin niteliği ile sosyal medya takipçiliğinininki bir değildir. Aslında işleyişin doğası gereği abone, okunma ve tıklanma sayıları içi boş, sahte sayılar bile olabilir. Bu durum hem içerik üreticileri hem de tüketicileri açısından ağır bir sınamadır. Bol basamaklı sayıların büyümesi, olgunluğa ermemiş kişiyi ateşe uçan pervaneye çevirir. Gerçekte ise kitabı okuyan elli kişiyle yazarın iletişimi, videoya tıklayanların yüz binlercesinden nitelikçe üstün olabilir. Hazcılar (*dünya için çalışanlar*) bile niteliksiz bolluğun nitelikli ama ender zevklerin yerini tutmadığını bilirler. Bu gezegen böyle bir yerdir. Milyonlarca hektar çölümüz vardır ama insanların düşlerini küçücük bir vahaya sahip olmak süsler. Demokrasi denen idealin asla halka inemeyecek olmasının, yönetici bir seçkin azınlığın oluşmasının kaçınılmaz olmasının nedeni de doğamıza işlenmiş bu temel ilkedir. Daha çok üniversite açmanın yükseköğrenimi bozması da aynı yasanın çıktısıdır. Bugünden örnek vermek gerekirse Edip Yüksel, Caner Taslaman gibi bu gerçeğin bilincine varamamış kişiler Youtube’u veya televizyonu veya Facebook’u kitaplara, makalelere yeğliyorlar, hem kendilerine, hem nitelikli okurlarına hem de niteliksiz okurlarına haksızlık ediyorlar.

Ne sanıyorlar; kendilerine verdiğimiz mal ve oğullarla? Onların iyiliklerine mi koşuyoruz? Hayır! Ayırında değiller. 23:55-56

Zorbaya; sonra da kötülük damgası vurulmuş olana... uyma. Malları ve oğulları olduğu için. 68:13-14

Çoklukla övünmek sizi oyaladı. Mezarlarınıza girinceye dek. 102:1-2

...Nankörlük edenler, ikiden biri olarak onu çıkarmışlardı. İkisi mağaradayken arkadaşına şöyle demişti: “Üzülme; Allah kesinlikle bizimle birlikte!” Böylece Allah onun üzerine bir

dinginlik indirmiş, sizin görmediğiniz ordularla onu desteklemiş ve nankörlük edenlerin sözünü alçaltmıştı... 9:40

*Sarp yokuşu sana bildiren nedir? **Bir** boynu kurtarmaktır. Veya açlık gününde doyurmaktır. Yakın olan **bir** yetimi. Veya düşkün **bir** yoksulu. 90:12-16*

“Beğenmenin” gerçek yaşamda karşılığı yoktur.

“Sosyal medyada” birilerini izlemenin gerçek yaşamdaki karşılığı şöyle bir şey olsa gerek: Sokakta birileri yüksekçe bir yere çıkmış, konuşuyorlar. İsteyen dinliyor. Bir kişiyi takip etmeyi bıraktığımızda, onun önündeki kalabalıktan ayrılmış oluyorsunuz. Artık gelip geçerken durup onu dinlemiyorsunuz. “Paylaşımın” altına yazılan yorumlar, bu kişiye dinleyicilerin verdikleri yanıtlar oluyor. Peki, beğenmenin karşılığı ne oluyor? Elinizi kaldırıp o işareti yapmak mı? Gerçek yaşamda böyle bir iletişim kurulmaz. Bir şeyi beğendiğiniz zaman beğeninizi sözlerle bildirirsiniz. Kaldı ki her söz beğeni konusu değildir. Bir soru, bir istek, bir yakınma, bir çağrı “beğeniyle” karşılanamaz.

Ev'in yanındaki salâtları, ıslık çalmak ve el çırpırmaktan başka bir şey değildir... 8:35

Kaydırmanın gerçek yaşamda karşılığı yoktur.

Bir arkadaşınızın konuşması bittiğinde ona bir şey söylersiniz. Sussanız bile bu karşıdakine verdiğiniz bir mesaj olur. Çünkü size bakmaktadır, yanınızdadır, sizden her an bir tepki bekler. Arkadaşınızın “paylaştığı” sözü kaydırıp geçtiğinizde, bu gerçek yaşamda neye karşılık geliyor? Böyle bir davranış biçimi yoktur.

Güzel bir söz, kökü sağlam ve dalları gökyüzüne yükselen güzel bir ağaç gibidir. Efendinin izniyle, her zaman meyvesini verir... 14:24-25

[Müminler] boş şeylerden yüz çevirirler. 23:3

“Sosyal medya” televizyondan daha güçlü bir aptal kutusudur.

Çünkü televizyonda en azından bütünüyle edilgen olduğunuzun farkındasınız. Etki edebileceğiniz tek gerçek, izleyeceğiniz kanalı seçmektir. “Sosyal medyada” ise sahte bir etkinlik duygusu vardır. Falanca ülkenin bakanına veya koca bir şirketin yöneticisine doğrudan yorum yazabilirsiniz. Hele bir de tutar size yanıt verirse, “ne oldum be, koca adamlarla konuşuyorum” dersiniz. Bir şeyleri etkilediğiniz, değiştirdiğiniz, yayınlanan içeriği belirlediğiniz sanırısına kapılırsınız. Oysa o kişiler sizi ve kalabalıkları idare etmenin, kedi yavrusuyla oynar gibi oynamanın ustalarıdır. Yaptıkları her şey izlenim oluşturmak ve gerçeği gizlemek üzerinedir. İşte siz de bu izlenimin bir parçası olur, parçası olduğunuz izlenimi de edinirsiniz. İçeriğini başkasının belirlediği bir televizyon programına katılıp, konuşmuş gibi olursunuz. Hayır, içeriği siz belirlemediniz. Yalnızca bedava iş gücü sağladınız.

*[Şeytan] ve yandaşları, onları göremeyeceğiniz yerden **sizi görürler**. 7:27*

*...“Öyleyse senin amacın neydi ey Samiri?” **Onların görmediklerini gördüm**. Elçinin izinden bir tutam alarak attım. Böylesi benliğime daha güzel göründü!” 20:95-96*

“Sosyal medya” sizi gerçektışı bir balonun içine sokar.

Gerçek yaşamda sizin gibi düşünmeyenlerle işyerinde, mahallede, evde yan yana yaşarsınız. Onlarla iletişim kurarsınız. Arkadaşlarınızı ise dilediğiniz kişilerden seçersiniz. Sosyal medyadaki “arkadaşlarınızı” da dilediğiniz kişilerden seçersiniz ama burada durum farklıdır. Birincisi, arkadaşınız olamayacak kadar çok kişiyi izlersiniz. İkincisi, gerçek yaşamda kolay kolay yapamadığınız “engelleme” sosyal medyada iş başındadır. Üçüncüsü, gerçek yaşamda konuşmadığınız konularda sosyal medyadaki insanlarla etkileşimde bulunursunuz. Oysa şirketler ve örtülü reklam tarafından çekip çevrilen, sürekli sansürlenmiş içeriği nedeniyle takip ettiğiniz kişilerin paylaşımları yakın çevreleriyle ve özgür düşünceleriyle değil, büyük ölçüde basın ve şirketler tarafından yönlendirilmiş olur. Her kullanıcı bu durumda olduğu için ve herkes birbiriyle bu şekilde filtrelenmiş içeriği paylaştığı de hep belli yönde, tek tip içeriğe maruz kalırsınız. İçeriğin tek tip olması tek başına kötü bir şey değildir ama bu kişileri nasıl seçtiğinizi hatırlayın. Çoğu yakınınızda yaşamıyor, sizinle yaşamın çok az bir bölümünü paylaşıyorlar. Böylelikle gerçekte içinde bulunduğunuz koşullara yönelmesi gereken dikkatiniz ve zihinsel enerjiniz, sizden uzakta ve daha kötüsü yapay bir biçimde yaratılmış olan içeriğe yöneltiliyor. İçinde bulunduğunuz gerçeklikle algıladığınız gerçeklik birbirinden ayrılıyor. Bir algı balonunun içinde yaşıyorsunuz. Haber ve eğlence basını bu etkiyi zaten belli ölçüde yapıyordu. Ama “sosyal medya” bu etkiyi katlıyor, basının etkisi için bir çarpan oluyor.

*Kuşkusuz, Allah **Gerçektir**. Ve kuşkusuz, ondan başka bir de ayrıca yakarışlarda buldukları şeyler **gerçek değildir**... 22:62*

*De ki: “Kuşkusuz, Efendim beni dosdoğru yola erıstirmıstir. Her zaman ayakta olan bir dine; **gerçeğe aykırı** şeylerden uzak olan İbrahim’in dinine. Çünkü o ortaklar koşanlar arasında değildi!” 6:161*

Onları yol göstermeleri için çağırırsanız duymazlar. Sana baktıklarını görürsün; oysa onlar görmezler. 7:198

Basın için geçerli olan doğruların çoğu “sosyal medya” için geçerlidir.

Basın yapısı gereği arızalı bir kurumdur. Şirketlerden oluştuğu için kamu hizmeti yapmaz, yalnızca özel çıkarlar için çalışır. Karın doyurmak bir insan hakkıdır ve açları doyuranlar bulunur. Haber almanın da insan hakkı olduğu söylenir ama sağlıklı haber alamayanlara haber veren yardım kurumları bulunmaz. Basının topluma karşı bir sorumluluğu yoktur. Yalan ve yanlış haberler hasarını bırakıp geçer, gider ama şirket ayakta kalır. Basının burada bir paragrafa sıkıştırılamayacak kadar yapısal hastalığı vardır. Bu hastalıkların hemen hepsi sosyal medya için de geçerlidir. Çünkü sosyal medyada üretilen içerik büyük oranda basının ürettiği içeriğin seçilip papağan gibi yinelenmesinden ibarettir. Ama bu yineleyiciler gerçek kişiler olduğu için kullanıcıdaki saygınlığı artırılmış olur. Normalde bakmayacağınız, ciddiye almayacağınız bir haber veya makale takip ettiğiniz birince “paylaşıldığında” durup bakarsınız. Aslında bu kişinin yaptığı iş, özel bir şirketin ürününün ücretsiz reklamını yapmaktır. Ve tıpkı basında olduğu gibi, “sosyal medya” şirketi işine gelmeyen paylaşımlara izin vermez, kullanıcıyı sansürler. Bir zamanlar Türkiye’de gazete ve dergilere keyfi sansür uygulayan, böylece içeriği denetleyen dağıtıcı tekel şirket Yay-Sat gibi davranır. Dolayısıyla basın şirketlerinin kendilerine uyguladıkları sansüre “sosyal medyada” da maruz kalırsınız. Twitter, “top tweet” listesini nasıl hazırladığını size söylemez. Youtube, Facebook gibi şirketlere sağ taraftaki önerileri nasıl seçtiklerini “bilgi edinme yasasına” dayanarak sormazsınız. Tıpkı gazete editörüne bugünün manşetine nasıl karar verdiğini sormadığınız gibi. Şirketler “basın özgürlüğü” dediklerinde kendilerine ve birbirlerine uyguladıkları keyfi sansürden değil hükümet denetiminden söz

ederler. Aynı biçimde “konuşma özgürlüğü” denildiğinde “sosyal medya” şirketlerinin birbirlerine ve kullanıcılara uyguladığı sansür değil, yalnızca hükümetin şirketlere ve kullanıcılara uyguladığı sansür kastedilir. Eğer bu dümenin farkında değilseniz hükümet baskısı altında olmayan basını özgür sandığınız gibi “sosyal medyayı” da özgür bir ortam sanırsınız, oysa değildir. Özgürlük sınırı, tutsaklığın kendisinden daha kötüdür. Köle olduğunu bilmeyen kölenin kurtulma olasılığı yoktur.

...Yaptıkları büyüler yüzünden, ipleri ve değnekleri gerçekten hareket ediyormuş gibi ona göründü. Musa, bu yüzden içinde bir korku duydu. “Korkma!” dedik; “Üstün gelecek olan kesinlikle sensin, sen!” 20:66-68 - Basın, firavunun büyücülerinden bir öbektir. Halkı yanıltmak ve sömürmek istediğinde gözbağcılarının hizmetinden yararlanır. Dünyaya dikkatli bakın. Firavun’a direnen, “elimizi kolumuzu kessen de sana kulluk etmeyiz” (26:49-51) diyen kaç basın şirketi, kaç sosyal medya şirketi görüyorsunuz?

“Sosyal medya” politik muhalefetin “gazını alır” ve edilgenleştirir.

Sosyal medyada hükümete veya haksızlık edicilere atıp tutanlar, onları “beğenenler”, “retweet” ederek papağan gibi yineleyenler, gerçekte vermeleri gereken tepkileri engellemiş olurlar. Çünkü “sosyal medya” kullanıcılarına doğrudan başbakanın sayfasında laf sokabilme, her gün yüzlerce kişiye konuşabilme, günün en çok konuşulanları arasına girme gibi olanaklar sunduğu izlenimi verdiği için kullanıcılarda iş yapmış duygusu yaratır. Sorunların çözümü için örgütlenmek amacıyla kullanılabilir olan haberleşme ve iletişim olanağını tepkiyi yatıştırmak, duyarsızlaştırmak, yıldırma ve bezdirmek için kullanır. Gelip geçici gündemi, hücumları ve akımlarıyla örgütlerin veya önderlerin öne çıkmasına izin vermez.

“Sosyal medya” kullanıcısı olarak iletişiminizin mahremiyetinden daha ilk gün vazgeçmiş olduğunuz için muhalif örgütlenme daha oluşurken şirketler ve hükümetler bunun bilgisini alacak ve engelleyecekler. Nüfusun büyük çoğunluğunun “sosyal medya” kullanıcısı olduğu bütün ülkelerde hükümet, şirketle işbirliği yaparak muhalif hareketleri **daha ortaya çıkmadan** sansürlmekte ve hareketi bitirmektedir. Bu kolaylık demokrasiye değil faşizme ve diktatörlüğe hizmet eder. Ama sosyal medyaya baktığınızda tam tersi bir manzara görmeniz olanaklı olur. Çünkü gerçek muhalefet olmayıp muhalifmiş gibi görünen, üstelik kişilere etkin olma izlenimi verip iş yapmış duygusu yaratan sözgelimi Oy ve Ötesi gibi karanlık oluşumlar burada yeşerir. Ama basın şirketleri Arap Baharı, İran gibi örnekleri, başarısız diktatörleri göstererek sizi tam tersine, sosyal medyanın demokrasinin hizmetinde olduğuna ikna etmeye çalışır. Basın şirketlerinin ve sosyal medya şirketlerinin aralarındaki ortaklıkları anımsayın.

*Toplumları arasındaki nankörlerin ileri gelenleri şöyle dediler: ...“Delirmiş bir adamdan başkası değil bu; onu bir süre **gözetleyin!**” 23:24-25*

*Dokunca vermek, nankörlük etmek, inananların arasını açmak ve daha önce Allah’a ve onun elçisine karşı savaşanlara **gözcülük** yapmak için yakarış yeri yapanlar vardır. “İyilikten başka bir amacımız yok!” diyerek yemin ederler. Oysa Allah aslında onların yalancı olduğuna tanıklık eder. Orada asla salât etme... 9:107-108*

*[Şeytan] ve yandaşları, onları göremeyeceğiniz yerden **sizi görürler.** 7:27*

*Şeytan, yaptıklarını kendilerine çekici göstermiş ve “Bugün sizi kimse yenemez; ben de size yardımcıyım!” demişti. Fakat iki topluluk yüz yüze geldiğinde, topuklarının üzerinde **geriye döndü** ve şöyle dedi: “Aslında ben sizden uzağım; **sizin görmediklerinizi görüyorum.** Kuşkusuz, Allah’tan korkarım. Çünkü Allah’ın cezası çok yamandır!” 8:48*

“Sosyal medya”, şirket+hükümet paradigmasını beyninize kazır.

İnternet yararlı olabilen bir ortamdır. İlk çıktığında şirketlerin ürettiği içerik yok gibiydi. Kümeleşme yok gibiydi. Türlü türlü arama sitelerine ve hangi sitenin nerede olduğu gösteren internet dizinlerine gerek duyuluyordu. Bunun nedeni, içeriğin merkezileşmemiş olmasıydı. Bugünkü gibi “arat, gelsin” kolaylığıyla bilgi aranamıyordu. Ama bu zorluğun yanında bir kolaylık da vardı: Dileyen herkes bilgi üretebiliyordu. Çünkü bir bilgiyi arayan kişi, “bu bilgiyi kim üretmiş” diye aramak zorundaydı. Bu bilgi üreticileri arasında kitap yazmış ama yayınlamamış olanlar, eski kitap, süreli yayın veya televizyon arşivlerini internete koyanlar, insanlara gönüllü yardım etmek isteyenler, var olmayan bir bilgiyi tartışarak, yardımlaşarak bulmaya çalışanlar vardı. Kullanıcı bunlara ulaştığında bir kenara not ederdi çünkü bunlar değerli ve piyasadan satın alınabilen kaynaklar değildi, yitirmek istemezdi. Şirketler bu “başıboşluğu” hasat edilmemiş bir tarla gibi gördüler. Hükümetler de denetimsiz bir alan gibi.

Bir kent meydanı düşünün. Dileyen tartışmak için, dileyen elindeki malı satmak, değiş-tokuş etmek için geliyor. Oraya gelebilmek için yol parası dışında kimse tek kuruş para ödemiyor. Meydan dağınk. Geçen hafta rastladığınız satıcıyı veya konuşmacıyı bulmak için epey bir dolanmanız gerekebiliyor. Ömrünüz boyunca aradığınız bilgi veya mal, bir kuytuda kalmış olabiliyor. Veya uyuşturucu satıcısına, tombalacıya, tekinsiz kişilere denk gelebiliyorsunuz. Ama bitpazarında olduğu gibi, çoğunlukla bu durumdan rahatsız değilsiniz; en kötü olasılıkla yanlarından uzaklaşırsınız, olur biter. Bir tezgah da siz açtığınızda veya bir meyve kasasının üstüne çıkıp konuşmaya başladığınızda şanslısınız birileri yanınızda bitiveriyor. Blogunuzu kimse okumasa ne yazar, gerçek yaşamda da böyle değil mi? Mutlusunuz çünkü paylaşmak böyle bir şey. Her akşam evinize bir şeyler edinmiş olarak dönüyorsunuz.

Derken meydana şirket kamyonları dalıyor. Tezgahları, kürsüleri bir bir satın alıyorlar. Kimini satın alıp kaldırıyorlar. Meşru mu, meşru, kim ne diyecek? Yıllar sonra meydan tanınmaz hale geliyor. AVM gibi, fuar gibi bir şey olmuş. Adım atıyorsunuz, falanca şirketin tezgahı. Boş kürsüler de var, buyur ediyor şirket: “Çık, konuş, kalabalık burada. Sadece benim reklamlarımı göstermeme izin ver. Konuşmak beleş, dinlemek beleş. Daha ne istersin!” Ama çıkamadınız. Veya indirildiniz. Çünkü şirket sizin sözlerinizi “sakıncalı” buldu. İndirildikten sonra oradaki kalabalığa “beni şunun için indirdiler” diyemediniz. Meydanın ortasını şirketler milim milim parsellemiş, kendi tezgahınızı, kürsünüzü kurmak için ta en dışa, boş yerlere gitmek zorundasınız. Kimi konuşmacı var, şirket ona yalnızca kürsü mü sağlıyor, yoksa başka türlü bir ilişki mi var, çözüyorsunuz.

Bir de yer göstericiler var, “arama motoru” diyorlar kendilerine. Bunlara soruyorsunuz, sizi tezgaha veya kürsüye beleş götürüyorlar, bahşiş bile istemiyorlar! İlk başlarda çok var bunlardan, rekabet ediyorlar. Birkaç yıl sonra bakıyorsunuz meydanın büyüklüğüne rağmen tek bir yer gösterici kalmış. Çalıştığı apartmanı satın alan kapıcı misali, öyle palazlanmış ki reklamları o dağıtıyor, kürsüleri ve tezgahları satın almış, meydanın yarısını ele geçirmiş. Artık orası ondan soruluyor. Artık ziyaretçileri yalnızca kendi adamlarına, kendi tezgahlarına götürüyor. Onunla iyi geçinmeyenler, onun sömürüsüne direnenler müşterisiz ve dinleyicisiz kalıyor, rakip arama motorlarıyla birlikte meydanın ücra köşelerine atılıyorlar.

Derken meydana polis arabaları dalıyor. Hapçılar, tombalacılar, fahişeler falan kenarlara, ara sokaklara kaçıyorlar. İyi oldu gibi diyorsunuz ama bakıyorsunuz polis kürsüdekilerin bir bölümünü indiriyor, tezgahların bazılarını kaldırıyor. Pislik adamlardan kurtulduğumuza değdi mi diye düşünürken polisin o pislik adamlara karşı söz söyleyen bazı konuşmacıları da alıp götürdüğünü görüyorsunuz, kafanız karışıyor. Sonra meydanı parselleyen şirketlerle polisin arasından su sızmadığını görüyorsunuz. İlk başta bir itiş kakış yaşanmıştı ama şimdi ikisi bir olup bazı tezgahları kapatıyorlar, bazı kürsüleri birlikte yıkıyorlar. Meydanın tek yer göstericisi,

polisten daha polis. Şirketlere emirler yağdırıyor, ziyaretçilerin bileğine numara basıyor, meydan sahipleniyor ve keyfine göre “çeki düzen” vermeye çalışıyor.

Çocuklar, gençler var; bu meydanın başından beri böyle AVM gibi, fuar gibi, her yerinde polis ve kamera olan bir yer olduğunu sanıyorlar. Parasız, hesapsız, şirketlerin gönlünü etme zorunluluğu ve kamera tedirginliği olmadan da bu meydanda bir yaşam olabileceğini, hatta geçmişte olduğunu onlara anlatamıyorsunuz; anlamıyorlar. Anlamadıkları için polis es kaza tezgahını kaldırdığında “Twitter’ımı bana geri ver” diye bağıyorlar. Çocuğum, o kendi hesabına çalışan özel bir şirket, sen de onun ücretsiz işçisisin. Onu niye savunuyorsun? Senin bir kürsüye çıkıp konuşman için o şirkete gerek yok ki! Polise kızacağına getir arkadaşlarınla meyve kasalarını, çıksın insanlar üzerine, özgürce konuşsunlar. Akıl edemiyorlar. Akıl edebilseler yapamıyorlar, bir kaç tahta bulup bir kürsü çakamıyorlar. Çünkü onlar şirket-devlet paradigmasının çocukları. Şirketin sahip olmadığı, hükümetin yakından gözetlemediği bir yaşam düşleyemiyorlar. Bütün sorunlarını bir şey **satın alarak** veya bir **otoriteye başvurarak** çözmeye çalışıyorlar. **İşte bu öğrenilmiş çaresizliğin internetteki karşılığı, insanlarla ilişki kurmak amacıyla “sosyal medyanın” kullanılmasıdır.**

Bir “sosyal medya” şirketinde hesap açtığınızda, bir konferans salonu kiralamış gibi olursunuz. Orada misafirsiniz, yalnızca mülk sahibinin izin verdiği işleri yapabilirsiniz. Konuşulanları beğenmezse sizi dışarı atmakta serbesttir. Nitekim attı, atıyor, atacaktır. Çünkü şirketin kamuya karşı bir sorumluluğu yoktur. Aynı şeyi hükümet yaptığında mahkemeye gider, hakkınızı ararsınız. Veya muhalif parti kurar, yasayı değiştirmeye çalışırsınız. Ama şirket size keyfi sansür uyguladığında gidecek yeriniz yoktur, hesap soramazsınız. Twitter, alanında tekel şirkettir. Youtube, alanında tekel şirkettir. Facebook ve Instagram, alanında tekel şirkettir. Google, Microsoft ve Apple, alanlarında tekel şirketlerdir. Bunlar için **rekabet kuralları işlemez**. Bunlar sizi diledikleri gibi sansürlerler, karşılığında bir zarar görmezler, yaptırıma uğramazlar. Siz bu şirketlerin koşullarına uymaya razı oldukça onlar bu tekel konumlarını güçlendiriyorlar.

Kamu kurumları en azından kuramda sizin iyiliğiniz için vardır. Görevlerini yapmadıklarında hakkınızı ararsınız. Hükümetlere oy verirsiniz. Dost bildiğiniz hükümetler vardır. Dost bildiğiniz insanlar vardır. Ama kurumsal şirketlerin hiçbiri dostunuz değildir, olamazlar. Onlar yalnızca hissedarlarının çıkarları için varlar, bu çıkar sizin zararınıza olsa bile. Sizin çıkarınız şirketin çıkarıyla çelişti mi sizi kapı önüne bırakırlar. “Bilgi edinme hakkı”, “konuşma özgürlüğü” tanımazlar. Tekel şirketleri ise en kötüleridir çünkü onlar hükümetlere emir verecek, basını ve üniversiteyi kendilerine secde ettirecek büyüklüğe ulaşıyorlar.

Bundan dolayı tamamı tekel şirketlerin elinde olan “sosyal medya” kullanmak, yaşamınızda şirketlerin ve onların boyunduruğu altına girmekten çekinmeyen hükümetlerin bilmediği, karışmadığı, bulaşmadığı hiçbir şey bırakmamak demektir. Özsaygısı olan bir kişinin “sosyal medya” kullanması için tek haklı neden, oradaki insanları orayı terk etmeye çağırarak olabilir.

Bugün pek çok sorunumuzu bize “çözülemez” zannettiren, işlerin daha kolay, daha mutlu bir biçimde yapılabileceği yolları düşünemez hale getiren şey bu şirket+hükümet (para+otorite) paradigmasıdır. Hiçbir sorunu çözmek için şirketlere ve onlarla işbirliği yapan acınası hükümetlere gereksinimimiz yoktur.

Allah, kuluna yetmez mi? Ondan başkalarıyla seni korkutuyorlar... 39:36

Gevşemeyin ve üzülmeyin. Üstün olan sizsiniz; eğer güveniyorsanız. 3:139

Öneriler/Alternatifler

E-posta Grupları

Google dışında kalan hizmet sağlayıcılardan, özellikle de ABD, İngiltere gibi ülkelerin denetim ağının bir parçası olmayan küçük şirketlerden alacağınız e-posta adresleri güvenlidir. Gerekirse para ödeyin. Telefon numarası vermeyin. Şunu iyice anlamalıyız: İnternette hiçbir hizmet sağlayıcının telefon numaralarına veya kimlik bilgilerine gereksinimi yoktur. **Bunları istiyorsa bilin ki kötü niyetlidir;** iki kere iki dört. Ödeme gerektiren durumlarda kullanabiliyorsanız Bitcoin gibi kimlik bilginizi doğrudan açık etmeyen ödeme yollarını kullanın. Ayrı bir konu başlığı altında anlatıldı, Gmail'in grup hizmetinin çekiciliğine karşı uyanık olun. Aslına bir e-posta sunucusunun gruplara yönelik özel hizmet vermesi gerekmiyor. Yazışma disiplinine uyduğunuz sürece tartışmanın düzenini korumak, arşivlemek gibi konularda sıkıntı yaşamazsınız. Edip Yüksel'in Running Like Zebras kitabını şöyle bir karıştırırsanız, e-posta üzerinden ne kadar nitelikli tartışmalar yapıldığının bir örneğini görebilir, anılan kişinin videolarıyla olan karşılığına şaşırabilirsiniz.

Asla ve asla telefon numaranızı veya kimlik bilgilerinizi girmeyi zorunlu yapan e-posta hizmetlerini kullanmayın.

Forumlar

Forumotion, phpBB gibi pek çok kaynaktan ücretsiz bir forum sayfası alıp işler duruma getirmek yarım saatlik bir iştir. Ücretli bile olsa çekinmeyin. Forum sitelerinin güzelliklerinden biri bütünüyle anonim olarak kullanıcı kaydı yapabilmektir. En kötü olasılıkla hizmeti satın alan forum yöneticisi kimliğini şirkete açık edecektir, kalan bütün kullanıcılar gizli kalabilir. Herkes birbirini rumuzundan tanıyacaktır. İnternet, başından beri rumuz kullanılan bir yer olagelmıştır. Facebook ilk çıktığında kıdemli internet kullanıcılarının aklına hep aynı soru gelmişti: "Gerçek adla üye olmak mı? Niye ki? Deli mi bu insanlar?"

Wowturkey forumunda on dört yıldır süren [Güç ve Sermaye Savaşı](#) başlığı ile Donanımhaber forumundaki [Dünya Petrol Krizi](#) başlığına bir göz atmanızı öneririm. Yıllarca süren bu tartışmalar tek başına bir site, kitap veya dersane işlevi görebilmiş görkemli örneklerdir. Buralar yöneticilerin ahlaki yargılarından bağımsız ortamlar değildir ama buna rağmen sosyal medyadan çok daha özgür, güvenli ve kullanışlıdır.

Facebook'ta on yıl önce gerçekleşmiş bir tartışmayı aramayı deneyin. Bir de köklü forum sitelerinde deneyin, farkı göreceksiniz. Örneğin yıllar önce kapanmış olan 114forum sitesinde yapılan *salât* tartışması yüz küsur sayfalık bir pdf dosyası olarak kolayca arşivlenmeseydi bizim bunu yıllar sonra okuyup yararlanmamız olanaklı olmayacaktı. Bir de Twitter'da veya Facebook'ta yaptığımız tartışmayı arşivlemeyi veya yıllar sonra diriltip sürdürmeyi deneyin. Silinen kullanıcılar, silinen sayfalar da cabası olacak.

Forumlara ve sitelere asla Facebook, Google gibi başka sitelerin üyelikleriyle girmeyin. Kolaylık tuzağına düşmeyin, ayrı kullanıcı adları alın. Başka seçenek sunmayan siteleri kullanıcı girişi yapmadan kullanın. Kuran sitelerinin bile sosyal medya kullanıcısı girişi yapma olanağı sunuyor olması sizi saptırmasın.

Forum sitelerinde ve e-posta gruplarında yürütülen tartışmanın Skype, Whatsapp, Facebook gibi ortamlardakine niteliksel birkaç üstünlüğü vardır:

- Konuyu genişçe zaman bulabildiğiniz, yoğunlaşabildiğiniz zaman düşünür ve yazarsınız. Kimsenin hızına yetişme gibi bir kaygınız olmaz.

- Eşzamanlı tartışmada çok konuşmak isteyen, hazırcevap olan, o an için iyi hazırlanmış olan, safsata yapan baskın gelir. Yazılı tartışmada bu gürültü azalır, saf bilgi ve savlar öne çıkar.
- Forumlar istenirse üye olmayanların da okumasına, mesaj bırakmasına, arama sitelerinin indekslemesine açık olabilir.
- Forumlarda yeni gelenler tartışmanın geçmişini rahatlıkla görebilirler, üyelikten çıkanların katkıları da yok olmaz.
- Forum sayfaları Webarchive gibi arşiv sitelerinde arşivlenebilir. Bilgisayara dosya olarak kaydetmek daha kolaydır. Sosyal medyadaki tartışmalar düzgün sayfalara bölünmediği için, yani sayfayı indirdikçe uzadığı için, çoğu zaman da giriş yapmayanlara kapalı olduğu için her türlü arşivleme çok zordur.

Sosyal Medya

Evet, sosyal medyayı kullanmayı sürdürebilirsiniz. Ancak insanları oradan uzaklaştırmak, daha olumlu ortamlara çağırmak, onlara sosyal medyanın yıkıcılığını anlatmak için. Alkolikleri kurtarmak için meyhaneye girmek tutarsız veya yanlış bir davranış değildir. Haberleştiğiniz veya birlikte çalıştığınız çevrenizi e-posta gruplarına, forumlara veya size ait güvenli iletişim ortamlarına çekin. Sosyal medyadaki dükkanınızın camına “taşındık, yeni adresimize bekleriz” yazın; sizi arayan yine bulsun. Sosyal medya sizi sömürmesin, siz onu sömürün.

Sosyal medyayı olumlu olarak kullanma, bir başka deyişle onu sömürme olanağı az da olsa var. Bunu bir AVM ziyareti gibi düşünün: Buraya ancak zorunluluk durumunda gireceğini bilin, alacaklarınızı listeleyin, doğru zamanda girin, hızla hedefinize gidin, alın ve derhal çıkın. Oyalanmayın, dikkatinizi dağıtmayın, ikramları geri çevirin. Her şeyi amaca yönelik kullanın. Yaşamınızın geri kalanında yapığınız gibi kalıcı kazancınızı gözetin. Sözelimi başka yerde bulunmayan bir içeriği sosyal medyadan takip etmeniz gerekebilir. Bazen doğru kanalları izlerseniz Twitter’ı haber kaynağı olarak kullanabilirsiniz. 2013’ün Haziran gösterilerinde satılmış Türk basını altı gün boyunca olayları haber yapmamıştı. Olaylardan haberdar olmanın tek yolu Twitter’da amatör haber merkezi görevi gören belli kişileri izlemektir.

Elbette amacınız okumaksa bunu kayıt olmadan yapmalısınız. Ancak bu tür kullanımlarda haberin akış hızına dikkat edin. Hız, öldürür. Sosyal medyada gördüğünüz haberlerin çoğu yalandır, yanıltır. Önce bunları eleyeceksiniz, geriye kalan açıkça yalan olmayan haberleri de ancak doğrulamak üzere bir kenara not edeceksiniz. Doğrulamayı alışkanlık edinin. Doğrulama yöntemlerini bilmiyorsanız yanılacağınız kesin gibidir.

Sosyal medya sitesinin size önerilerini ciddiye almayın. Bunlar çoğunlukla sizi hedefinizden saptırır ve zaman kaybettirir. Ve son olarak sosyal medyadaki haber kaynaklarının da basındakine benzer bir sansürden geriye kalanlar olduğunu sakın aklınızdan çıkarmayın.

4 Oyun Konsolları

Değerli zamanınızı oyuna harcamadığınızı, üstelik bilgisayar dururken oyun konsollarına ve oyunlara para ödemediğinizi umuyoruz ama yine de söylemeden geçmeyelim. XBOX'un güncel sürümleri sürekli internet bağlantısı istiyorlar. Öyle ki, oyunu çevrimdışı çalışacak biçimde kursanız bile internet bağlantınız kesildiğinde çalıştırmayı reddediyorlar. Bu, akli başında herkes için kırmızı bayraktır zaten. Parasını ödediğiniz yazılımı çalıştırabilmek için internete bağlanmanızı beklemek sizi aptal yerine koymaktır. Demek ki o ürünü satın alamamışsınız. Bunun yanı sıra, konsolların üzerinde bulunan mikrofon sizi sürekli dinler, kamera sürekli izler. XBOX'un kimi oyunu kamerayı örttüğünüz zaman çalışmayı reddediyor. Geçtiğimiz yıllarda XBOX'un kamera eklentisi olan [Kinect](#)'in gizlice çekip şirkete gönderdiği fotoğraflar internete sızmıştı ama eksik olmasın basın bu konuyu örtbas etti. Kötü niyet çok [açıktır](#). Üç kurşuluk zevk için kendinizi ve sevdiklerinizi bu kadar ezdirmeyin, aşağılatmayın.

5 Alexa, Amazon Echo, Google Home ve Benzerleri

Google'ın Alexa aygıtını evinizin bir köşesine koyuyorsunuz, sizi tıpkı telefonunuz gibi 24 saat dinliyor ve sürekli internet bağlantısıyla sizin sesli sorularınıza yanıt veriyor. Amazon'un buna benzer Echo aygıtı var. Amazon'un bir de internet bağlantılı çalar saati var ki yatak odanızı kamerasıyla gözlüyor! İnternet bağlantılı dış kapı kameraları, elektrik sayaçları vb. gereksizlikler "akıllı ev" kılığında geliyor. Bunlar Büyük Birader'in sizin bütün özel yaşamınıza [egemen olabilmek için geliştirdiği aygıtlardır](#). Normal koşullarda bu şirketlerin böyle bir kötülüğü yapabilmek için üstüne para teklif ediyor olmaları gerekir. İnsanlar öylesine aptallaştılar ki bütün özel yaşamlarının çiğnenmesi için üstüne kendileri para ödüyorlar. Kendi zincirlerini satın alıyorlar. Şimdiye dek yazdıklarımızdan sonra bu aygıtların sakıncalarını anlatmaya gerek bile duymuyoruz. Evinizde veya ofisinizde veya arabanızda bulunan herhangi bir aygıtın size daha iyi hizmet verebilmesi için şimdikinden daha çok bilgi toplamaya gereksinimi yoktur. İnternet bağlantılı televizyon, internet bağlantılı alarm sistemi gibi sevimli ürünlerle başlayan "şeylerin interneti" burada adı anılan büyük şirketlerin başını çektiği gerçek bir [tuzaktır](#). Dişi örümceğin ağını genişletme projesidir. Müslümanların örümceğin hesabını görmeyi Allah'a bırakma hakları yoktur. Direnç göstermeyenler gemiye alınmayacaktır.

6 Yeni Arabalar

Arabalar da yavaş yavaş "şeylerin interneti" projesinin kapsamına sokuluyor. Üreticiler her arabanın kullanıcı denetimi dışında merkeze sürekli bağlı kalması gibi bir standart hedefliyorlar. Bugün satılan arabaların kimisinde internet bağlantısı var. Kimisi yetkili servis tarafından uzaktan çalıştırılabilir, test edilebilir. Kimisi yol bulma yazılımıyla birlikte geliyor ve yol bulma uydularıyla sürekli bağlantı durumunda. Kimisi arabayla ne yapıldığı bilgisini konum bilgisiyle birlikte sürekli olarak kaydediyor. Yetkili servisin kolayca erişip okuyabildiği bu kayıt dosyasına müşteri erişemiyor ve bunu silemiyor. Bunun olası sakıncaları sizin hayal gücünüzle sınırlı. Kimisinin kabininde sözde telefonla konuşmayı kolaylaştırmak amacıyla mikrofon var. Çok ucuz modeller dışında, bu mikrofonun sizin denetiminiz dışında müzik ve yol bulma sistemindeki diske kayıt yapıp yapmayacağını bilmeniz olanaksız. Kimisinde sözde uyuklama durumunda uyarmak için sürücüyü sürekli olarak gözetleyen kamera var. Bu kameranın kayıt

alıp almadığı, kayıtları bir yere gönderme yetisi olup olmadığını bilmeniz olanaksız. Bilinemezler yakın gelecekte daha da artacak çünkü üreticiler arabanın yazılımını kapalı kaynak kodlu olarak yazıyorlar. Yakında yetkili servis dışında kimsenin hata kodu bile okuyamayacağı arabalar piyasaya çıkacak. Bir arabanın “heklenmesi” eskiden bilim-kurguydu, şimdi olanaklı bir şey oldu. Bunların olası sakıncaları sizin hayal gücünüzle sınırlı.

Bu yeni arabalardan ve Tağut’a secde eden üreticilerin saldırısından korunmak için şimdilik yapabileceğimiz tek şey bu özelliklerin hiçbirine sahip olmayan eski model arabalar kullanmak, yeni araba almak zorundaysak bu özelliklerden arınmış “bomboş” modelleri seçmektir. Eski bir eşyaya iyi bakıp onun kullanım süresini uzatmak, daha az doğal kaynak kullanmak, gösterişten kaçınmak, parayı tamir ve bakım iş kollarına harcayıp zenginliğin tabana yayılmasını sağlamak zaten Müslümana yakışır davranışlardır.

7 Büyük Resmi Görmek

Popüler kültüre ve tarih kitaplarına baktığımızda veya gelişmemiş bir yöreye gidip insanların su şebekesi, elektrik şebekesi, kolay ısınma, kolay alışveriş, kolay sağlık hizmeti ve kolay haberleşme olmadan yaşadıklarını gördüğümüzde bunun bizimkinden “zor” bir yaşam olduğunu düşünebiliriz. Bu yanlış bir saptama değildir. Yanılgımız, bu zorluğun karşılığında bir de iyilik olmadığını düşünmemizdir.

...Allah, zorluktan sonra bir kolaylık verecektir. 65:7

Ashında zorlukla birlikte kolaylık var. 94:6

Modern insan kesinlikle kibirlidir. Öncekilere ulaşmayı kendisine ulaşan nimeti kendisinin üstünlüğüne verir. Bu üstünlük düşüncesi modernist söylemde aydınlanma, ilerleme, bilim vb. gösterişli adlar olarak karşımıza çıkar. Oysa bizim kuşağımıza isabet eden her bir kolaylık, yanında en az onun kadar büyük bir şeytanla birlikte gelir. Sözgelimi “internet suçları” bahanesiyle mahremiyet ihlaline gerekçe hazırlanır. İnternette “nefret söylemini” engellemek bahanesiyle daha yoğun ve sıkı sansür çağrılır. Yaşamı kolaylaştırmak bahanesiyle seçeneklerimiz durmadan azaltılır, hareket alanımız daraltılır. “İleri” yönde atıldığı sanılan bu adımlarda hep aynı örüntü gözümüze çarpar: Egemen güçler küçük bir iyiliği yem olarak kullanarak bizi büyük kötülüklerin cenderesine sokarlar. İşte bu temel ilkeyi anlamak ve cahillerin katıksız sevinçle karşıladıkları bu nimetleri soğukkanlılık, dinginlik ve bir tektanrıciya yakışır bir temkinle karşılamak gerekir.

Krallara biat eden zavallı köleler döneminin kapandığı, bugün kendi yazgımızı belirlediğimiz özgür bir yaşam sürüyor olduğumuz bir yalandır. Bu en hafifinden aşırı basitleştirme veya bir abartıdır. Gerçek bu denli siyah ve beyaz değildir. Köle sahipleri, krallar veya Firavunlar yeryüzünden silinip gidivermiş [değildir](#). İnsan doğası ve Allah’ın sünneti değişmiş [değildir](#). İyiyile kötünün savaşı bitmemiştir, bitmeyecektir. Bu savaşta tarafsızlık yoktur.

Ücretsiz sandığımız veya “bunun için ben hiçbir şey yapmadım” deyip mucidine rahmetler okuduğumuz kolaylıklar aslında ciddi bir ücretle birlikte geliyor. Yalnız bunu para olarak değil, daha derin ve çoğu kez daha yıkıcı karşılıklar olarak ödüyoruz. Geleceğin dünyasında telefonu ve interneti “paranoyak” olmadan kullananlar ne politik bir muhalefet örgütleyebilecekler, ne tektanrıci bir arınma başlatabilecekler, ne de onurlarıyla yaşayabilecekler. İnternet ve onunla ilintili kolaylıkları bu büyük resim bağlamında görmek bilgeliğe daha yakın olacaktır.

Bu Bilginin ve Ahlakın Paylaşımı

Buraya dek öncelikle ücretsiz “hizmetlerden” söz ettik. Bu hizmetleri parayla satın almanız durumunda Tağut’a hizmet ettiği kesin olan kişilere para kazandırma ve kötülüğü akçalama suçunu işleyeceğinizi ayrıca hatırlatırız.

Buradaki ilkeleri uygulayan, bunu alışkanlık edinen kişilerin ve ailelerin bunu çevrelerine aşılama görevleri vardır. Eşkoşucular kendi doğrularını çevrelerine durmadan aşırlar. Tektanrıcılar da böyle yapmazlarsa “iyiyi yaptırmak ve kötüden alıkoymak” görevinin önemli bir bölümünü yapmamış ve iyilerin safına katılmamış olurlar.

Kafirler birbirlerinin dostudur. Siz de böyle yapmazsanız yeryüzünde kargaşa ve bozulma olur. 8:73

Ve onlar haksızlığa uğradıklarında yardımlaşarak üstün gelirler. 42:39

Aslında Allah kenetlenmiş düzenli sıralar biçiminde, sağlam bir yapı gibi, kendi yolunda çarpışanları sever. 61:4

Ey inanca çağırılanlar! Kendinize egemen olun. Doğru yolda olursanız yoldan çıkan size dokunca veremez. 5:105

Salâtı kurun, zekatı verin ve eğilenlerle birlikte eğilin. 2:43

Gerek hafif, gerek ağırlıklı olarak mutlaka seferber olun ve Allah yolunda mallarınızla, canlarınızla cihat edin. Eğer bilerseniz bu sizin için daha iyidir. 9:41

İçlerinden bir topluluk şöyle dedi: “Allah’ın helak edeceği yahut şiddetli bir azapla azaplandıracağı bir topluma ne diye öğüt verip duruyorsunuz?” Dediler ki: “Rabbimize karşı bir mazeret olsun diye ve bir de korunup sakınırlar ümidiyle.” 7:164